СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ XXV СЪЕЗДИ

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 47 (2942)
ПАЙШАНБА
26 ФЕВРАЛЬ 1976 й.
Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади
Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

Тўққизинчи беш йилликда Коммунистик партия раҳбарлигида коммунизмнинг моддий-техника базасини барпо этишда, халқнинг турмуш даражасини оширишда, мамлакат хавфсизлигини таъминлашда янги катта қадам қўйилди. XXIV ва XXV съездлар ўртасидаги даврда партия иқтисодий фаолиятининг сиёсий якуни ана шундайдир. Совет кишилари қаҳрамонона меҳнатининг бош натижаси ана шундайдир.

Л. И. БРЕЖНЕВ.

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

25 февраль куни Москвада, Кремлнинг Съездлар саройида Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг навбатдаги XXV съезди ўз ишини давом эттирди.

Съезднинг эрталабки мажлисида КПСС Марказий Ревизия комиссиясининг ҳисоботи тингланди. Ревизия комиссиясининг раиси ўртоқ Г. Ф. СИЗОВ ҳисобот докладини қилди.

Сўнгра съезд КПСС Марказий Комитетининг ҳисоботини ҳамда ички ва ташқи сиёсат соҳасида партиянинг навбатдаги вазифаларини ва Марказий Ревизия комиссиясининг ҳисоботини муҳокама қилишга киришди.

Мажлисда КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари В. В. ГРИШИН, Украина Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари В. В. ШЧЕРБИЦКИЙ, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Д. А. КУНАЕВ, КПСС Ленинград область комитетининг биринчи секретари Г. В. РОМАНОВ, Кемерово областидаги «Нагорная» шахтаси механизациялашган забой тозалаш бригадасининг бошлиғи Е. И. ДРОЗДЕЦКИЙ, Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари П. М. МАШЕРОВ, РСФСР Министрлар Советининг раиси М. С. СОЛОМЕНЦЕВ ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Делегатлар ва меҳмонлар қизғин кутиб олган Польша Бирлашган Ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ЭДВАРД ГЕРЕК, Вьетнам Меҳнаткашлар партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ЛЕ ЗУАН съездни табрикладилар.

* * *

Кечқурунги мажлисда КПСС Марказий Комитетининг ҳисоботини ҳамда ички ва ташқи сиёсат соҳасида партиянинг навбатдаги вазифаларини ва Марказий Ревизия комиссиясининг ҳисоботини муҳокама қилиш давом этди.

Съездда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. РАШИДОВ, Грузия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Э. А. ШЕВАРДНАДЗЕ, К. И. Фролов номли Иваново меланж комбинатининг йигирувчиси А. Ф. ЕРОФЕЕВА ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Делегатлар ва меҳмонлар томонидан қизғин кутиб олинган Куба Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Куба Республикаси Революцион ҳукуматининг Бош министри ФИДЕЛЬ КАСТРО РУС, Германия Бирлашган Социалистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ЭРИХ ХОНЕККЕР, Чехословакия Коммунистик Партияси Марказий Комитетининг бош секретари, ЧССР Президенти ГУСТАВ ГУСАК ўртоқлар съездни табрикладилар.

Москва. Кремлнинг Съездлар саройи. КПСС XXV съезди мажлислар залида. ТАСС фотохроникаси.

ЛЕНИН ЙЎЛИДАН КОММУНИЗМ САРИ

Коммунистик қурилишнинг улуғвор программасини комил ишонч билан амалга ошираётган совет халқининг барча бунёдкорлик ишларида партиямизнинг ленинча донолиги мужассамланган. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси — совет халқининг синалган авангарди, у эришган тарихий ғалабаларнинг илҳомчиси ва ташкилотчисидир. КПССнинг XXV съезди ҳақиқатан ҳам улуғвор ишларнинг якунларини, янги тарихий босқичда партия билан халқ ҳаётининг энг муҳим масалаларини муҳокама қилмоқда.

Съезднинг биринчи кунида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежнев КПСС Марказий Комитети номидан XXV съездга ҳисобот доклади қилди. Бу доклад ер юзидаги миллион-миллион кишилар сингари съезд делегатлари ва меҳмонларига, барча совет кишиларига чуқур илҳомбахш таъсир ўтказди. Докладда партиянинг ички ва ташқи сиёсати, ривожланган социализмнинг буюк ғалабалари, ҳозирги халқаро вазият, коммунистик қурилишнинг илҳомбахш истиқболлари марксча-ленинча илмий негизда чуқур анализ қилинган, янги-янги вазифалар баён этилган. Булар партиянинг назарий хазинасини бойитади, КПССнинг, бутун совет халқининг революцион қайта қурувчилик фаолиятининг конкрет программаси бўлиб хизмат қилади.

Жонажон Коммунистик партия теварагига мустаҳкам жипслашган совет кишилари ўзларининг бутун куч-ғайратини, бутун қалб ҳароратини коммунизм қурилиши улуғ ишига бағишлашга астойдил интилишини изҳор этмоқдалар. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг ёрқин, сермазмун доклади бутун халқнинг ғайрат-шижоатини жўш урдириб юборди. 25 февралда Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXV съезди ўз ишини давом эттирган Кремлнинг Съездлар саройида ҳам бу яққол сезилиб турди.

* * *

Эрталаб соат 10. Раислик қилувчи — КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети секретари ўртоқ **А. П. Кириленко** «КПСС Марказий ревизия комиссиясининг ҳисоботи» тўғрисида доклад қилиш учун комиссия раиси ўртоқ **Г. Ф. Сизов**га сўз берди.

(Ўртоқ Г. Ф. Сизовнинг доклади 2-саҳифада эълон қилинган).

Шундан кейин делегатлар КПСС Марказий Комитетининг ҳисобот докладини ва КПСС Марказий ревизия комиссиясининг ҳисобот докладини муҳокама қилишга киришдилар.

КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари ўртоқ **В. В. Гришин**га сўз берилади.

КПСС XXIV съездида, деди у, москваликлар олдига сиёсий ва амалий жиҳатдан жуда катта аҳамиятга молик вазифа — Москвани намунали коммунистик шаҳарга айлантириш вазифаси қўйилган эди. Москваликлар бу вазифани ҳал этишга жонбозлик билан киришдилар. Улар корхона ва ташкилотларни ишлаб чиқариш ва тадқиқотлар самарадорлиги, уларни техника билан қуроллантириш ва технология, меҳнат ва турмуш шароитлари жиҳатидан намунали корхона ва ташкилотларга айлантириш ишини кучайтириб юбордилар. Шаҳарсозликни такомиллаштириш, социал ва тарбиявий проблемаларни ҳал этиш йўллари белгиланди. Шаҳар партия ташкилоти, пойтахт меҳнаткашлари бутун совет халқининг мадади билан Москванинг намунали коммунистик шаҳар талабларига тобора муносиб бўлиши учун ҳамма ишларни қиладилар.

Сўнгра нотиқ Москва партия ташкилотининг меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш соҳасидаги ишларини гапириб берди.

Ўртоқ В. В. Гришин москваликларнинг сиёсий активлиги ва меҳнат ғайрати туфайли пойтахт экономикасини ривожлантиришда катта муваффақиятларга эришилганлигини батафсил гапириб берди. Москва меҳнаткашлари социалистик мусобақани кенг авж олдириб, беш йиллик планни ҳамма асосий кўрсаткичлар бўйича муддатидан илгари бажардилар. Беш йиллик мобайнида яхши натижаларга эришилди, деб таъкидлади нотиқ, бироқ резерв ва имкониятлардан ҳали тўла-тўкис фойдаланилаётгани йўқ.

КПССнинг бошқа ҳамма отрядлари каби Москва шаҳар партия ташкилоти ҳам съездни сиёсий жиҳатдан етилган, ижодий куч ва ғайратга тўлиб-тошган ҳолда кутиб олди, деди сўзининг охирида ўртоқ В. В. Гришин. Пойтахт коммунистлари, барча москваликлар ўнинчи беш йилликни меҳнатда янги ютуқлар билан нишонлашга, уни халқ фаровонлигини янада ошириш ва Улуғ Ватанимиз қудратини мустаҳкамлаш йўлида сифат ва самарадорлик беш йиллигига айлантиришга азми қарор берганлар.

Украина Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **В. В. Шчербицкий** айтдики, бутун совет халқи, чет эллардаги миллион-миллион дўстларимиз КПСС XXV съездини чинакам тарихий аҳамиятга эга бўлган воқеа деб зўр марок билан кутиб олдилар.

У Украина ССР экономикасини ривожлантиришнинг ўтган беш йилликдаги якунлари тўғрисида гапириб, шуни таъкидладики, республика экономикаси мамлакатнинг яхлит халқ хўжалик комплекси таркибида муттасил яхши суръатлар билан узлуксиз ривожланиб борди. Унинг илмий-ишлаб чиқариш потенциали анча кўпайди, халқ фаровонлиги ва маданияти ошди. Беш йил мобайнида пландан ташқари 6,2 миллиард сўмлик саноат маҳсулоти реализация қилинди. Қишлоқ хўжалиги янги поғонага кўтарилди.

Ўнинчи беш йиллик планларининг бажарилиши, деб таъкидлади нотиқ, ҳаммамиздан ташаббус, қатъият билан ишлашни, ишга янгича ёндошишни, ташкилотчилик ва идеологик ишнинг натижадорлигини оширишни талаб қилади. Бошқарувнинг ташкилий структурасини қайта қуриш, ишлаб чиқариш ва илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаларининг юксак самарали ишлаши учун ҳамма шарт-шароитларни яратиб бериш бу вазифаларнинг муваффақиятли ҳал этилишига ёрдам қилади. У давлат органлари ишини янада яхшилаш зарурлигига эътиборни қаратди.

Ўртоқ В. В. Шчербицкий Украина Компартияси ва халқи КПСС XXV съезди ўртага қўядиган катта ва масъулиятли вазифаларни ҳал этишга тайёрдирлар, деди.

Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Д. А. Кунаев** минбарга чиқиб бундай деди: Республиканинг экономикаси, фани, маданияти XXIV съезд Директиваларига тўла мувофиқ равишда ривожланди. Республиканинг ҳар бир области, райони, қишлоғи, овулида Коммунистик партия иродаси билан ажойиб ўзгаришлар содир бўлди.

Ҳисобот даврида республика ғаллакорлари билан чорвадорлари ғайрат билан ишладилар. Қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти ўртача йиллик ҳисобда 14 процент кўпайди, хўжаликларнинг экономикаси анча мустаҳкамланди. XXIV съезд қарорлари муваффақиятли амалга оширилганлиги ишчилар синфи, колхозчи-деҳқонлар ва зиёлилар ҳаётида катта социал ўзгаришлар қилишга имкон берди.

Биз эришган натижалар тасодиф бўлмай, балки ленинча миллий сиёсатнинг табиий натижаси, улуғ рус халқи бошчилигидаги барча совет халқлари биргаликда сарфлаган куч-ғайратлар ва қилган ҳамкорликнинг самараси эканлигини жуда яхши биламиз, деди нотиқ. Партия Марказий Комитети, Совет ҳукумати ва шахсан ўртоқ Л. И. Брежневнинг ҳар томонлама ёрдами туфайли биз ана шундай муваффақиятларга эриша олдик. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг республикага келишлари, эътибори ва доно маслаҳатлари қозоғистонликларнинг илҳомбахш меҳнати ва муваффақиятларига ёрдам берди.

Нотиқ халқаро кескинлик юмшатилганлиги тўғрисида гапириб, бундай деди: Совет—Хитой чегараси дўстлик, ўзаро ишонч ва ёрдам чегараси бўлганлигини биз яхши эслаймиз. Ҳозир эса Хитойда атом васвасаси ва милитаристик жазава кучайтирилмоқда, антисоветизм ва шунга асосланган туҳмат уйдирмалар авж олдирилмоқда. Маочилар ўз ҳаракатларида аслида энг ашаддий халқаро реакция билан қўшилиб кетдилар. Қозоғистонга қўшни бўлган Синьцзянда оз сонли миллатлар —қозоқлар, уйғурлар, қирғизлар, тунгониларга нисбатан шовинистик сиёсат ўтказилаётганлиги натижасида бу миллатлар мутлақо ҳуқуқсиз бўлиб қолди. Бутун меҳнаткаш хитой халқи каби бу оз сонли миллатлар ҳам Совет—Хитой муносабатларини яхшилашдан манфаатдор бўлмасликлари мумкин эмас. Совет—Хитой муносабатларини Леонид Ильич Брежнев докладида кўрсатиб ўтилган принциплар асосида қайта тиклаш ўз вақтида қилинган фойдали иш бўлур эди, ақл-идрок ва реализм устун бўлиб чиқиши лозим.

Ўтган беш йиллик шу кунларда кўз ўнгимизда ўзининг бутун улуғворлиги билан намоён бўлиб турибди, деди КПСС Ленинград область комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Г. В. Романов** ўз нутқида.

(Давоми 2-бетда).

Тошкент меҳнаткашлари коммунистлар анжуманини янгидан-янги зафарлар билан нишонламоқдалар

Бунёдкорлик режалари

Москвада КПСС XXV съезди ўз ишини бошлаган бир пайтда «Ташхимсельмаш» заводида кўп кишилик митинг бўлиб ўтди. Митингни завод партия ташкилотининг секретари Э. Рябоконь очиб, коммунистларнинг Бутуниттифоқ анжумани очилиши арафасида машинасозларнинг икки ойлик планни муваффақиятли бажарганлигини маълум қилди. Бу эса ишчиларнинг КПСС XXV съездига муносиб совғаси эканлигини таъкидлади.

— Коммунистик партия совет халқини янгидан-янги ғалабалар сари бошламоқда, — деди митингда сўзга чиққан Ўзбекистон Компартияси XIX съездининг делегати, фрезерчи Алексей Хмелев. — Совет халқининг фаровонлигини ошириш партиямизнинг олий мақсадидир. Биз ишчилар ана шу ғамхўрликка жавобан ўнинчи беш йиллик учун улкан марраларни қабул қилдик. КПСС XXV съезди томонидан қабул қилинадиган қарорларни тўлалигича ҳаётга тадбиқ қилиш учун куч-ғайратимизни аямаймиз.

— Янги беш йиллик коллективимиз учун сифат беш йиллиги бўлиб қолмоқда, — деди гальваник, коммунист Тамара Грамаздова, — ҳозир корхонада асосий маҳсулотимиз бўлган «ОВХ— 14» машиналарини Давлат Сифат белгиси аттестациясига тайёрлаш учун қизғин иш кетмоқда. Биз корхонамиз шуҳратини бундан кейин ҳам ошириш учун ғайрат билан меҳнат қилаверамиз.

Қабул қилинган резолюцияда машинасозлар ленинчи Марказий Комитет фаолиятини тўла маъқуллаб, зиммаларига оширилган мажбурият қабул қилдилар.

Педагоглар сўзи

Низомий номли Тошкент давлат педагогика институти профессор-ўқитувчилар состави, хизматчилари ва студентларининг Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXV съезди бошланишига бағишланган кўп кишилик ҳаяжонли митинги бўлиб ўтди.

Митингни институт партия комитетининг секретари, доцент Ю. Юсупов қисқача кириш сўзи билан очди.

Митингда институт ректори, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, тарих фанлари доктори, профессор Х. Т. Турсунов, рус ва чет эл адабиёти кафедраси мудири, доцент К. Н. Лаврентьева, физика факультети IV курс студенти Г. Олтинбековалар сўзга чиқдилар. Улар КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев бошчилигидаги ленинчи КПСС Марказий Комитети ва Сиёсий бюросининг мамлакатимизнинг коммунизм йўлидан янада жадал суръатлар билан ривожланиши ҳамда бутун дунёда тинчликни сақлашдаги фаолиятини қизғин маъқулладилар.

Митинг қатнашчилари КПСС XXV съезди Президиуми номига телеграмма юбордилар.

С. ЎТАНОВ,
институт партия комитети секретари ўринбосари.

Ғамхўрликка жавобан

3-тикувчилик фабрикасида КПСС XXV съездининг очилишига бағишланган митинг бўлиб, унда КПСС XXV съезди иши тўла маъқулланди. Йиғилишни фабрика партия ташкилотининг секретари Ҳ. Муҳаммадалиева очди. Митингда сўзга чиққан тикув цехи жун газламалари участкасининг тикувчиси М. Абдумавлонова участка коллективи номидан КПСС XXV съездини қизғин маъқуллаб, партия ва ҳукуматимизнинг ишчилар синфига кўрсатаётган беқиёс ғамхўрлигига жавобан, 1976 йилга қабул қилинган мажбуриятларини сўзсиз бажарилишига ишонч билдирди. У ўзининг шахсий планини 1976 йилнинг 5 декабрида бажаришга қарор қилди. Шунингдек, тикув цехининг мастери Я. Муфтахунова партия XXV съезди ишини маъқуллаб шундай деди:

— Коллективимиз йиллик планни 15 декабрда адо этишга ва маҳсулот сифатини 0,5 процентга яхшилашга, меҳнат унумдорлигини эса 0,5 процент ўстиришга қарор қилди. Қабул қилган мажбуриятларни сўзсиз бажаришга эришамиз.

Шунингдек, сўзга чиққан тикувчи Н. Просина, цех бошлиғи Р. Ҳамдамова ва бошқалар коллектив фаолиятини КПСС XXV съезди белгилаб берадиган режаларни тўлалигича амалга оширишга сафарбар этилажагини таъкидладилар.

Йиғилиш қатнашчилари томонидан қабул қилинган резолюцияда Коммунистик партиянинг фаолияти тўла маъқулланиб, социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдириш ҳисобига йиллик планни 1976 йилнинг бешинчи декабрида бажаришга, маҳсулот сифатини эса планда кўрсатилганидан бирмунча юқори бўлишини таъминлашга қарор қилинди. Корхонада 1976 йилда планга қўшимча 900 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилиб, савдо тармоқларига жўнатилади. Шунингдек, 67 моделдаги маҳсулот тайёрлаш ўзлаштирилади, 13 моделдаги маҳсулотнинг эса Давлат Сифат белгиси олишига эришилади.

ҒАЛАБА РАПОРТИ

Кеча

Киров район саноат корхоналарининг коллективлари икки ойлик маҳсулот реализация қилиш бўйича икки ойлик топшириқни бажарганликлари тўғрисида рапорт бердилар. Районда ўтган давр мобайнида 34 миллион 51 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди ва реализация қилинди.

КПСС XXV съездини муносиб кутиб олиш учун меҳнат беллашувини кенг қулоч ёйдирган райондаги саноат корхоналарининг коллективлари катта ютуқларни қўлга киритдилар. «Малика» трикотаж фирмаси, Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги номли тикув ишлаб чиқариш бирлашмаси, 5-ғишт заводлари бошқармаси, 3-босмахона каби корхоналарнинг коллективлари коммунистларнинг Бутуниттифоқ анжумани очилиши арафасида икки ойлик план топшириқларини бажарганлиги тўғрисида рапорт бердилар.

Районда ой охирига қадар планга қўшимча беш минг дона трикотаж буюмлари, 2 минг 600 тикувчилик маҳсулотлари, 1200 минг дона пишиқ ғишт ишлаб чиқарилади, 50 минг тонна халқ хўжалик юклари ташилади. Район саноат корхоналари томонидан ҳаммаси бўлиб 1 миллион 418 минг сўмлик маҳсулот реализация қилинади. Шу кунларда район саноат корхоналарида 165 киши ўнлар ташаббусига қўшилиб, бир беш йилликда икки беш йиллик топшириғини бажариш учун курашаётир.

КПСС МАРКАЗИЙ РЕВИЗИЯ КОМИССИЯСИНИНГ ҲИСОБОТИ

Комиссия раиси ўртоқ Г. Ф. Сизов доклади

Ўртоқлар! Партиямизнинг съезди коммунистларнинг ва Советлар мамлакатидаги барча меҳнаткашларнинг ҳаётида ҳамиша буюк ва тўлқинлантирувчи воқеагина бўлиб қолмай, халқаро миқёсда ҳам катта воқеадир. Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг олий органи қилинган ишларни якунлайди ва келгуси даврга мўлжалланган йўлни белгилаб беради. Шу сабабли совет коммунистлари, кўп миллатли бутун улуғ совет халқи партия съездларини ўз тарихининг энг муҳим босқичлари деб биладилар. Биз КПСС XXV съездини партиямиз ва мамлакатимиз учун буюк ифтихор туйғулари билан, коммунизм қурилишида ва тинчликни мустаҳкамлаш учун курашда эришилган жуда катта муваффақиятлардан самимий мамнуният туйғулари билан, келажакка, бизнинг олдимизда очиб берилаётган порлоқ истиқболларга зўр ишонч билан кутиб олдик.

Леонид Ильич Брежнев партия Марказий Комитетининг ҳисобот давридаги фаолияти тўғрисида қилган ажойиб докладида булар тўғрисида ёрқин ва яққол гапириб берди. Докладда партиянинг ички ва ташқи сиёсати марксча-ленинча чуқур таҳлил этилди ва Ватанимизнинг коммунизм сари олға ҳаракат қилиб бориш йўлидаги вазифалари белгиланди.

Ҳаммамиз партия Марказий Комитетининг КПСС XXV съездига Ҳисобот докладини зўр мамнуният билан дилга жо қиламиз ва қизғин маъқуллаймиз.

Бажарилган ва бажарилиши лозим бўлган асосий ишларга назар солар эканмиз, чин кўнгилдан самимий қувонмай иложимиз йўқ. Тўққизинчи беш йиллик топшириқларининг амалга оширилиши коммунизмнинг моддий-техника базасини барпо этишга муносиб ҳисса қўшишни, халқ хўжалигининг тез ривожланишини, халқ фаровонлигини, меҳнаткашларнинг турмуш даражасини анча юксалтиришни таъминлади. Бизнинг социалистик демократиямиз доим такомиллашиб бормоқда, фан ва маданият янгидан-янги муваффақиятларга эришмоқда. Эндиликда ўнинчи беш йилликнинг буюк вазифаларини бажариш соҳасида зўр ғайрат билан ижодий меҳнат қилишимиз керак.

Ташқи сиёсат соҳасида КПСС XXIV съездида ўртоқ Л. И. Брежнев томонидан илгари сурилган ва асослаб берилган Тинчлик программасининг асосий мақсадларига эришилди. Биз бундан буён ҳам янги уруш хавфини йўқотиш, тинчликни сақлаб қолиш ва мустаҳкамлаш учун зўр ғайрат билан қиладиган ишларимизни давом эттиришимиз лозим.

Совет халқининг барча муваффақиятлари Коммунистик партиянинг собитқадам, кўп қиррали фаолияти билан, Марказий Комитет, унинг тинчлик ва коммунизм учун атоқли курашчи КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги Сиёсий бюроси амалга ошириб келаётган самарали раҳбарлик билан чамбарчас боғланган!

Ўртоқлар! КПСС Марказий Ревизия комиссияси ўз фаолияти тўғрисидаги ҳисоботни партия съездининг тасдиғига тақдим этар экан, қуйидагиларни маълум қилишни зарур деб ҳисоблайди: Марказий Ревизия комиссияси ўзининг бутун ишида КПСС XXIV съездининг ва Марказий Комитет Пленумларининг қарорларига амал қилди, ўзининг диққат-эътиборини партия бюджетининг бажарилиши, партиянинг пул ва моддий воситаларининг тежамкорлик билан ва мақсадга мувофиқ сарфланиши устидан контролни амалга оширишга, маҳаллий партия ташкилотлари ревизия комиссияларининг амалий фаолиятида уларга ёрдам беришга қаратди. Кўп миллионли партиямизнинг молиявий хўжалиги катта ва мураккаб бўлиб, доим зўр эътиборни ва бу хўжаликни тўғри юритишни талаб этади.

Марказий Ревизия комиссиясининг барча аъзолари КПСС Марказий Комитети Пленумларининг ишида, комиссиянинг мажлисларида ва амалий фаолиятида, КПСС XXIV съезди қарорларини амалга оширишда актив қатнашдилар.

Марказий Ревизия комиссияси партия Уставига мувофиқ партиянинг марказий органларида ишларнинг тез ва тўғри бажарилишини назорат қилиб турибди.

КПСС Марказий Ревизия комиссияси Марказий Комитет аппарати Марказий Комитет Сиёсий бюроси ва секретариатининг топшириқларини зўр масъулиятни сезган ҳолда ғоят ва оператив бажариб келаётганлигини. Марказий Комитет олаётган ҳужжатларга, меҳнаткашларнинг хат ва аризаларига сезгирлик ва эътибор билан ёндошаётганлигини маълум қилади. Партия ҳужжатларини алмаштиришга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш соҳасида кўп иш қилинди.

Марказий Ревизия комиссияси Марказий Комитетнинг ишлар бошқармаси билан биргаликда партия Марказий Комитетининг тасдиғига топшириладиган партия бюджети лойиҳаларини, шунингдек бу бюджетнинг ижроси тўғрисидаги ҳисоботларни ҳар йили қараб чиқди.

КПСС Марказий Комитети партиянинг молиявий хўжалиги, пул ва моддий воситаларни тежамкорлик ва тадбиркорлик билан сарф қилиш масалаларига катта эътибор бермоқда. Ўтказилган текшириш партия бюджетининг маблағлари КПСС Марказий Комитети томонидан тасдиқланган бюджетга асосан тўғри ва мақсадга мувофиқ сарфланаётганлигини кўрсатди.

Партия бюджети кейинги йилларда даромадлар харажатлардан оширилган ҳолда бажарилмоқда. Маълумки, партиянинг пул маблағлари партия аъзолиги взносларининг олинишидан ва партия нашриётларининг фойдаларидан олинадиган тушумлардан таркиб топади. Партиянинг пул маблағлари тўхтовсиз ўсиб бораётганлиги натижасида, шунингдек партия хўжалигини моҳирлик билан уюштириш ва партия бюджетининг ижроси устидан доимий контроллик амалга оширилиши натижасида даромадларнинг кўпайишига эришилди.

Ҳисобот даврида партия бюджетининг даромад қисми партия аъзолиги взнослари тушуми ҳисобига, шунингдек партия нашриётларининг фойдаларидан ажратмалар ҳисобига 50 процентдан зиёд кўпайди. Партия аъзоларидан олинадиган взнослар партия даромадлари умумий суммасининг учдан икки қисмини ташкил этади. Бу взнослар партия сафларининг ўсиши ҳисобига ва иш ҳақи умумий миқдорининг ортиб бориши ҳисобига йил сайин кўпаймоқда.

Партия взносларини тўлаш — партиянинг ҳар бир аъзоси ва партия аъзолигига кандидат бўлган ҳар бир кишининг энг биринчи бурчларидандир. Шу сабабли партия взносларини ўз вақтида ва тўғри тўлаш масалалари доим партия ташкилотларининг диққат марказида турибди ва уларнинг фаолиятида бу масалаларга катта эътибор берилмоқда.

Кейинги вақтларда иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетлари, ўлка, область, округ, шаҳар ва район партия комитетлари, шунингдек ревизия комиссиялари партия аъзолиги взносларини тўлаш устидан контролни кучайтирдилар ва ишни яхшилаш ва бу соҳадаги камчиликларни йўқотиш учун кўп иш қилдилар.

Москва шаҳар ва область партия комитетлари, Ленинград область партия комитети, Латвия, Литва, Тожикистон Компартиялари Марказий Комитетлари, Украина, Белоруссия ҳамда бошқа иттифоқдош республикаларнинг Компартиялари Марказий Комитетлари ва бир қанча область партия комитетлари, Краснодар ўлка комитети, Иваново, Курган область партия комитетлари партия фаолиятининг ана шу муҳим соҳасида кўп иш қилмоқдалар.

Ўтказилган текширишлар партия аъзолари ва партия аъзолигига кандидатлар партия аъзолиги взносларини одатда белгиланган муддатларда ва КПСС Уставида белгиланган миқдорда тўлаётганликларини кўрсатади.

Афсуски, бизда баъзи коммунистлар партия аъзолиги взносларини ўз вақтида тўламаётган бошланғич партия ташкилотлари ҳам бор. Аммо партия интизомининг бузилишига доир бундай фактлар партия бюроларида ёки партия йиғилишида онда-сонда муҳокама қилинади, ваҳолонки партия Устави бундай фактларни муҳокама қилишни талаб этади. Айрим коммунистлар партия аъзолиги взносларини тўла иш ҳақидан, мукофотларнинг баъзи турлари ва гонорардан тўламаётганлигини кўрсатадиган фактлар учраб туради.

Бир қанча партия ташкилотларида партия кассасига тўланмай қолаётган взнослар талайгина суммани ташкил этади. Масалан, Орёл область партия ташкилотида взнос учун тўланмай қолган маблағлар 1974 йилда 28 минг сўмни, 1975 йилда 31 минг сўмни ташкил этди. 1975 йилда Кемерово, Ульяновск, Челябинск область партия ташкилотларида партия аъзолиги взносларини тўлиқ тўламаслик каби ҳоллар кўп учради. Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш керакки, взносларни тўлиқ миқдорда тўламаслик каби ҳодисалар кўп ҳолларда коммунистларнинг аъзолик взносларини тўлаш юзасидан белгиланган тартибни билмасликлари орқасида рўй бермоқда, партия ташкилотлари эса айрим ҳолларда тушунтириш ишларини кўнгилдагидек олиб бормаётирлар ва бу ишдаги мавжуд камчиликларни бартараф қилиш учун зарур чораларни кўрмаётирлар.

Айрим партия ташкилотлари коммунистлардан тушаётган аъзолик взносларини белгиланган муддатда омонат кассаларига топшириш тартибини бузмоқдалар.

КПСС Марказий Комитети интизомнинг умуман ўсганлигини таъкидлаш билан бирга партия взносларини тўлашда қарздор бўлиб қолиш каби айрим фактларга, баъзи коммунистларнинг взносларни тўла иш ҳақидан тўламаслиги каби ҳолларга йўл қўйиш мумкин эмаслигини кўрсатиб ўтади. Иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетлари, ўлка ва область партия комитетлари партия аъзолиги взносларини қабул қилиш ва ҳисобга олиш юзасидан белгиланган тартибга риоя қилиниши устидан қаттиқ контроль ўрнатилишини таъминлашлари лозим.

Партия пул маблағларининг иккинчи манбаи партия нашриётларининг фойдаларидан ажратиб бериладиган маблағлардан иборат. Бу маблағлар партия бюджети даромадининг учдан бир қисмини ташкил этади.

Бизнинг партиямиз матбуотга доим катта эътибор бериб келмоқда. Партия органлари, нашриётлари фаолияти кўламларининг доим ортиб бораётганлиги марксча-ленинча адабиёт, газета ва журналларни зарур бўлган тиражда босиб чиқаришни таъминлайди.

Партия нашриётлари ҳозирги вақтда 386 марказий, республика, ўлка, область газеталари ва ёшлар газеталарини кунига 86 миллион нусха, 273 журнални 81 миллион нусха чоп этмоқдалар. Тўққизинчи беш йиллик даврида газеталарнинг тиражи 29 процент ва журналларнинг тиражи 17,5 процент кўпайди. Шу давр ичида нашриёт ва ишлаб чиқариш фаолиятидан олинган фойда 32 процент ортди. Партия нашриётларининг ишлаб чиқариш-техника базаси янги техникани, прогрессив технология жараёнларини жорий этиш, шунингдек янги қурилиш ҳисобига мустаҳкамланди. Беш йилликда жами 24 та

полиграфия корхонаси ва 38 та редакция корпуси ишга туширилди.

Таллин, Қозон, Уфа, Днепропетровск, Донецкда ва бошқа шаҳарларда газета, журналлар босиб чиқариладиган янги корхоналар вужудга келтирилди. Бу корхоналарда область, республика газета ва журналларигина эмас, марказий газета ва журналлар ҳам чоп этилмоқда.

Ишлаб чиқаришни механизациялаштириш, ходимларнинг малакасини ошириш натижасида меҳнат унумдорлиги ошди. Газеталар чоп этиладиган янги корхоналарнинг ишга туширилиши, газета саҳифаларининг алоқа каналлари орқали юборилиши газеталарни босиб чиқариш муддатларини қисқартириш учун ва мамлакатнинг кўп шаҳарларида маҳаллий газеталарнингина эмас, марказий газеталарни ҳам эрталабки почтада газетхонларга етказиб беришни таъминлаш учун имконият туғдирди.

Коммунистик партия халқнинг ҳаётини яхшилаш, унинг моддий ва маънавий эҳтиёжларини қондириш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилишни ўз фаолиятининг асосий мазмуни деб билади. Партиямизнинг Марказий Комитети босмахоналар, нашриётлар ва партия нашриётлари редакциялари ишчи ва хизматчиларининг эҳтиёжи тўғрисида, уларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш тўғрисида ҳам доим ғамхўрлик қилмоқда. Уй-жой қурилиши, маданий-маиший муассасалар ва болалар муассасалари қурилиши учун йил сайин кўпроқ маблағ ажратиб берилмоқда. КПСС Марказий Комитети ва ҳукуматнинг қарорига мувофиқ, ишчилар ва инженер-техник ходимлар меҳнатига ҳақ тўлашнинг янги шарт-шароитлари жорий қилинди.

Шу билан бирга биз нашриётлар ва босмахоналарнинг ишидаги мавжуд камчиликларга эътибор бермай қололмаймиз. Москвада «Правда» нашриётининг газета босиб чиқариладиган янги корхонасини. Ригада Латвия Компартияси Марказий Комитети нашриётининг газета-журнал комплексини қуриш ишларида белгиланган муддатларга риоя қилинмади.

Баъзи нашриётларда материаллар тежаб-тергаб сарф қилинмаётир, иш ҳақи фондининг ортиқча сарф қилинишига йўл қўйилмоқда. Маҳсулотнинг баъзи турларини ишлаб чиқаришда зарар кўрилмоқда.

1975 йилда қоғозни сақлаш ва ташиш ишлари қониқарсиз уюштирилганлиги натижасида нормада белгиланганидан ортиқ чиқитлар Туркманистон Компартияси Марказий Комитетининг нашриётида 246 тоннани, Грузия Компартияси Марказий Комитетининг нашриётида 406 тоннани ташкил этди.

Баъзи газета ва журналларнинг редакциялари чоп этиш графикларига риоя қилмаётганлиги босмахоналарнинг ишини қийинлаштиради, қўшимча моддий сарфларга сабаб бўлади, хусусан вақтли матбуотнинг газетхонларга етказиб берилишини кечиктиради.

Иттифоқдош республикалар Компартияларининг Марказий Комитетлари, ўлка ва область партия комитетлари бу соҳада газеталар бош редакторларининг, шунингдек нашриёт директорларининг масъулиятини оширишлари лозим.

Марказий Ревизия комиссияси 1974 йилда партиянинг энг йирик нашриёти — «Правда» нашриётининг ишлаб чиқариш ва молия-хўжалик фаолиятини ревизия қилди.

Нашриёт коллективи тўққизинчи беш йилликда полиграфия саноатининг техникаси ва технологиясини такомиллаштириш соҳасида анча иш қилди, ишлаб чиқариш қувватлари ўсди, ишлаб чиқаришни механизациялаштириш даражаси ошди. Меҳнат унумдорлиги соҳасида энг юксак даражага эришилди, тўққизинчи беш йиллик план муддатидан илгари бажарилди.

Аммо нашриётнинг фаолиятида бир қанча нуқсонлар борлиги ҳам аниқланди.

Марказий Ревизия комиссияси 1975 йилнинг охирида нашриёт ишини иккинчи марта текшириб кўрди ва ўз таклифлари бажарилаётганлигини ҳамда кўпгина нуқсонлар бартараф қилинганлигини аниқлади.

Партия бюджетининг харажат қисмини таҳлил этишга ижозат бергайсиз.

Марказий Ревизия комиссияси қуйидагиларни маълум қилади: ҳисобот даврида партиянинг ҳамма харажатлари партия аъзолиги взносларининг олинишидан ва партия нашриётларининг фойдаларидан ажратилган маблағлар ҳисобигагина амалга оширилди. Бу маблағлар Марказий Комитет ва маҳаллий партия органларининг кенг кўламдаги ташкилий-партиявий ва сиёсий фаолиятини амалга ошириш учун партия томонидан қилинган ҳамма харажатларни таъминлади ва ҳозирги вақтда таъминлаб турибди.

Партия Марказий Комитети, шахсан ўртоқ Л. И. Брежнев партия хўжалиги ва партия органлари ҳамда партия муассасаларининг эҳтиёжлари тўғрисида, шу жумладан хизмат биноларини қуриш ва жиҳозлаш масалалари тўғрисида катта ғамхўрлик қилмоқдалар.

Партия бюджетининг талайгина маблағи партия кадрларини тайёрлаш ва қайта тайёрлаш ишларига сарф қилинмоқда. Бизнинг партиямиз бу масалага жуда катта эътибор бермоқда. Шу мақсадда партия бюджетидан ажратиб берилган маблағ ҳисобот даврида 24 процент кўпайди, партия пропагандаси учун қилинган харажатлар 41 процент ортди.

Партия Марказий Комитети коммунистларнинг марксча-ленинча таълимини юксалтириш тўғрисида катта ғамхўрлик қилмоқда, пропаганда ишини янада яхшилаш ва такомиллаштириш зарур эканлигига партия ташкилотларининг эътиборини жалб этмоқда.

Аммо партия ташкилотларининг ҳаммаси ҳам партия пропагандаси учун ажратиб берилаётган маблағлардан тўла фойдаланмоқдалар, деб бўлмайди.

Масалан, КПСС Липецк область комитети 1975 йилда оммавий-сиёсий ишларни, пропагандистларнинг семинарлари ва лекцияларини ўтказиш учун ажратилган маблағнинг 15 минг сўмидан фойдаланмай қолди. Калинин, Омск партия комитетлари ва бошқа баъзи партия комитетлари ўша йили шу мақсад учун ажратиб берилган маблағлардан тўла фойдаланишмади.

Ҳисобот даврида социалистик экономика, саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши тобора ўсганлиги ва ривожланганлиги, бир қанча йирик саноат корхоналари ишга туширилганлиги, Байкал — Амур магистрали, Кама автомобиль заводи каби улкан иншоотлар ва бошқа энг йирик объектлар қурилиши муносабати билан янги шаҳарлар ва район марказлари вужудга келди. Бу шаҳар ва район марказларида бошланғич партия ташкилотлари ҳамда раҳбар партия органлари ташкил этилди.

Айни вақтда хўжалик ва маданий қурилиш ўсиши, аҳолининг сони ҳамда партия сафларининг ўсиши муносабати билан, шунингдек партия органларининг фаолиятини такомиллаштириш ва яхшилаш, уларнинг корхона ҳамда муассасаларнинг ишига кўрсатадиган таъсирини кучайтириш мақсадида партия комитетлари ихчамлаштирилди ва бир қанча область, шаҳар партия комитетлари, шаҳар ва қишлоқ район партия комитетлари янгидан ташкил этилди.

Янгидан тузилган ана шу партия комитетлари учун партия аппаратининг хўжалик ишлари ва харажатларига қўшимча маблағ сарфлаш талаб этилди.

Ана шу мақсадлар учун қилинадиган харажатлар партия бюджети даромад қисмининг оширилиб бажарилиши ҳисобига ва партия бюджети харажат қисмининг баъзи моддаларига тежалган маблағлар ҳисобига қопланди.

Партия комитетларининг ғоят кўпчилиги хўжаликни тўғри олиб бормоқдалар, бюджет интизомига қатъий риоя қилинмоқда, деб мамнуният билан таъкидлаб ўтиш мумкин.

Аммо баъзи партия ташкилотларида бюджет интизоми ҳали ҳам бузилмоқда. Бу ҳол сметанинг айрим моддалари бўйича ажратиб берилган маблағларнинг ортиқча сарф қилинишида кўрилмоқда.

Бу гап аввало, сметанинг почта-телеграф, телефон, канцелярия, командировка харажатлари, хўжалик чиқимлари каби моддалари бўйича маблағларнинг ортиқча сарф қилинишига тааллуқлидир.

1974 йилда Курск область партия ташкилотида областдаги 24 қишлоқ райкоми ва 2 шаҳар партия комитетидан 10 таси маблағларнинг ана шу мақсадлар учун ортиқча сарф қилинишига йўл қўйганлар.

Бошқирдистон область партия ташкилотининг шаҳар ва район партия комитетлари ўша йили сметанинг айрим моддалари бўйича 30 минг сўм, шу жумладан хўжалик харажатлари бўйича 19 минг сўм ортиқча маблағ сарф қилинишига йўл қўйганлар. 1975 йилда Ставрополь ўлкаси, Белгород областидаги бир қанча шаҳар ва район партия комитетлари ва бошқа партия ташкилотлари ҳам ортиқча сарфларга йўл қўйганлар.

Айрим партия комитетлари фойдаланилмай қолган маблағларни бошқа ишлар учун ва сметада кўзда тутилмаган мақсадлар учун сарф қилмоқдалар.

Марказий Ревизия комиссияси ишлар бошқармасида партия органлари партия муассасаларининг хизмат биноларини, партия нашриётларининг полиграфия корхоналарини, уй-жойларни қуриш юзасидан КПСС Марказий Комитети тасдиқлаган план қандай бажарилганлигини ва ана шу қурилиш учун ажратиб берилган маблағлар тўғри сарфланаётганлиги ёки йўқлигини текшириб чиқди.

Шуни айтиш керакки, Марказий Комитетнинг ишлар бошқармаси ва жойлардаги партия органлари қурилиш соҳасида кўп иш қилмоқдалар.

Ўтган беш йилликдагина ана шу мақсадлар учун партия бюджетидан қилинган харажатлар аввалги беш йилликдагига нисбатан 50 процент ортди.

Кейинги йилларда қурилишнинг катта программаси бажарилганлиги ва қурилиш ишларининг сифати яхшиланганлиги натижасида партия муассасаларининг ишлаши ва уларнинг меҳнаткашларни кабул қилиши учун қулайроқ шарт-шароитлар вужудга келтирилди.

Шу билан бирга қурилиш ишларини ташкил этиш ва қурилиш жараёнида ҳали ҳам катта камчиликлар бор. Баъзи область, ўлка ва республикаларда капитал маблағ сарфлаш юзасидан белгиланган планлар бажарилмаётир, қурилиш муддатлари ҳаддан ташқари узайтириб юборилмоқда.

Ўртоқлар! Марказий Ревизия комиссияси КПСС Уставига мувофиқ, партия Марказий Комитетининг кассасини мунтазам равишда текшириб турди. Текшириш натижасида касса операцияларини олиб боришда ҳеч қандай нуқсонларга йўл қўйилмаганлиги аниқланди.

Партия органларининг молия-хўжалик фаолиятини контроль қилиш юзасидан маҳаллий партия ташкилотларининг ревизия комиссиялари зиммасига катта вазифалар юкланган. Бу комиссияларнинг кўпчилиги ўз вазифаларини муваффақиятли бажарди.

Ўртоқлар! Меҳнаткашларнинг хатлари устида иш олиб бориш — партия фаолиятининг энг муҳим соҳаларидан биридир. КПСС Марказий Комитети шахсий характердаги, шунингдек ижтимоий характердаги минг-минглаб хат олмоқда. Турли таклифлар, истак ва маслаҳатлар баён қилинган хатларнинг сони ортиб боряпти. Бу хатлар бутун партия ва давлат ишини такомиллаштириш учун янги имкониятларни вужудга келтиради. КПСС Марказий Комитети буни меҳнаткашларнинг ўз Коммунистик партиясига ишончи ортиб бораётганлигини кўрсатувчи далил деб, партиянинг раҳбарлик роли қонуний равишда ўсиб бораётганлиги натижаси ва социалистик демократияни изчил ривожлантириш натижаси деб баҳолайди.

Совет кишилари ўзларининг кўп хатларида коммунистик қурилиш планлари оғишмай амалга оширилаётганлиги учун, халқнинг турмуш даражасини юксалтириш соҳасидаги амалий тадбирлар учун самимий ташаккур изҳор қиладилар, партиянинг ленинча ташқи сиёсатини, унинг мустаҳкам тинчлик ва халқлар ўртасида дўстлик учун изчиллик билан олиб бораётган курашини астойдил маъқуллайдилар.

Кўпгина хатларда партия ташкилотлари ва ишчи коллективларининг ишида ишчанлик, осойишта кайфият вужудга келтирилганлиги учун, меҳнатни ташкил этиш, моддий фаровонликни ўстиришга тааллуқли асосий масалалар ва бошқа масалалар ўз вақтида ҳамда тўғри ҳал этилаётганлиги учун КПСС Марказий Комитетига миннатдорчилик изҳор қилинади.

Хатларни анализ қилиш шуни кўрсатадики, меҳнаткашлар кадрларни ҳурмат қилиш билан бирга уларга принципиал талабчанлик билан қараш учун партия томонидан вужудга келтирилган муҳитга юксак баҳо бермоқдалар. Хатларни ёзган кишилар корхона, муассаса ва ташкилотлардаги айрим раҳбарларнинг ишида рўй бераётган камчиликларга муросасиз қарай бошладилар.

Уй-жой масалаларига доир хатларнинг кўпида уй-жой майдонларини кенгайтириш, алоҳида-алоҳида шинам квартиралар билан таъминлаш ҳақида кўп талаблар қўйилмоқда. Шу билан бирга уй-жойларни тақсимлаш юзасидан белгиланган тартиб ҳали ҳам бузилаётганлиги ҳақида, бюрократизм, сансалорлик фактлари ва баъзи мансабдор шахсларнинг суиистеъмоллари ҳақида бир қанча йирик шаҳарлардан кўп шикоятлар олинмоқда. Шикоятларнинг талайгина қисми меҳнат масалаларига тааллуқлидир.

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси, Марказий Комитет секретариати меҳнаткашларнинг хатларига доим катта эътибор бериб, бу хатлар юзасидан зарур чораларни кўрмоқдалар.

КПСС Марказий Ревизия комиссияси партия Марказий Комитети бўлимларида, КПСС Марказий Комитетининг газеталари ва журналлари редакцияларида меҳнаткашларнинг хатлари юзасидан қандай иш олиб борилаётганлигини мунтазам текшириб турди.

Бўлимлар бу ишда кўпгина ижобий тажриба тўпладилар. Марказий Комитетнинг бўлимлари муҳим ҳужжатларнинг лойиҳаларини тайёрлаш вақтида меҳнаткашларнинг хатларида баён қилинган истак ва маслаҳатларни ҳисобга оладилар. КПСС Марказий Комитетининг бўлимларида КПСС XXV съезди номига ёзилган хатларни ҳисобга олиш яхши йўлга қўйилди. Шу съездга материалларни тайёрлаш вақтида ана шу хатлардаги таклифлар ва мулоҳазалардан кенг фойдаланилди.

Марказий Комитетнинг бўлимлари корхоналар ва қурилишларда, министрликлар, идоралар, муассасаларда, колхоз ва совхозларда гражданларнинг хатларини қараб чиқиш ва уларни қабул қилиш ишини яхшилаш тўғрисида доим ғамхўрлик қилмоқдалар. Улар ариза ва шикоятларнинг талайгина қисмини ҳар бир жойнинг ўзида қараб чиқмоқдалар. Бўлимларнинг ходимлари КПСС Марказий Комитетига мурожаат қиладиган гражданларни шахсан қабул қилишда доим қатнашиб турибдилар. Хат ёки шикоят билан мурожаат қилган ҳар бир кишига Марказий Комитет аппаратининг ходимлари одатда батафсил жавоб қайтарадилар ёки бу хат ва шикоятларга маҳаллий партия органлари орқали тўлиқ жавоб берилади.

КПСС Марказий Ревизия комиссияси ҳам меҳнаткашларнинг хилма-хил масалалар юзасидан ёзган кўп хатларини олиб турибди. Бу хатлар эътибор билан қараб чиқилмоқда ва улар юзасидан тегишли чоралар кўрилмоқда.

Маҳаллий партия ва совет органлари, газеталарнинг редакциялари, шунингдек республика, ўлка ва область партия ташкилотларининг ревизия комиссиялари меҳнаткашларнинг хатларини қараб чиқиш ва уларни қабул қилишни уюштириш соҳасида, меҳнаткашларнинг хат ва шикоятлари тўғри қараб чиқилиши устидан жойларда контролни амалга ошириш соҳасида кўп иш қилмоқдалар.

Партия ташкилотлари, совет ва хўжалик органлари бундан буён ҳам меҳнаткашларнинг хат ва шикоятлари юзасидан иш олиб боришни яхшилашлари ва такомиллаштиришлари, хат ва шикоятларни қараб чиқиш устидан контролни кучайтиришлари ва бу ишдаги камчиликларни бартараф қилиш чораларини кўришлари зарур.

Марказий Ревизия комиссияси маҳаллий партия ташкилотларининг ревизия комиссияларига доимо ёрдам бермоқда.

Партияларaро алоқаларнинг умумий планига мувофиқ аввалги ҳисобот давридагидек бу ҳисобот даврида ҳам қардош марксчи-ленинчи партиялар ревизия комиссиялари билан иш тажрибаси алмашилди. Бизнинг делегацияларимиз Болгария, Германия Демократик Республикаси, Монголия, Польша, Чехословакия қардош партиялари ревизия комиссияларининг ходимлари билан учрашиб турдилар.

Ўртоқлар, янги беш йиллик планнинг асосий йўналишлари лойиҳасида мамлакатимиз халқ хўжалигини ва меҳнаткашларнинг моддий фаровонлигини янада юксалтириш программаси баён қилинган. Ана шу асосий йўналишлар лойиҳасининг съезд олдидан муҳокама қилинганлиги бутун совет халқи партиянинг йўлини якдиллик билан қизғин маъқуллаганлигини кўрсатди ва партия билан халқнинг бирлиги доим мустаҳкамланиб бораётганлигини яна бир марта намойиш қилди.

Ўртоқлар! Бизнинг совет халқимиз КПСС XXV съездининг тарихий қарорларидан илҳомланиб, Ленин партияси раҳбарлигида янги ўнинчи беш йиллик вазифаларини муваффақиятли бажариш учун бутун куч-ғайратини сарф қилади.

Яшасин барча ғалабаларимизнинг илҳомчиси ва ташкилотчиси — улуғ Ленин партияси! **(Узоқ давом этган қарсаклар).**

ЛЕНИН ЙЎЛИДАН КОММУНИЗМ САРИ

(Боши 1-бетда).

Марказий Комитетнинг доимий ёрдами туфайли, партиянинг иқтисодий стратегияси қунт билан амалга оширилганлиги туфайли Ленинград шаҳри ва областининг меҳнаткашлари тўққизинчи беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажариб бўлдилар. Ишлаб чиқаришнинг 1975 йилда эришилган умумий ҳажми 1970 йилги даражадан анча ошиб кетди. Фан-техника тараққиётини белгилаб берадиган тармоқлар айниқса юксак суръатлар билан ривожланди.

Совет жамиятининг етакчи кучи — қаҳрамон ишчилар синфининг етуклиги ва фидокорлиги тўққизинчи беш йиллик ютуқларида айниқса яққол намоён бўлди, деди нотиқ.

Кемерово областидаги «Нагорная» шахтаси механизациялашган тозалаш бригадасининг бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони ўртоқ **Е. И. Дроздецкий** ўз нутқида бундай деди:

Бизнинг бригадамиз Ватанимизда ишлаб чиқарилган янги кончилик машиналарини Кузбассда биринчилар қатори ўзлаштиришга мушарраф бўлди. Ишчиларнинг ўртоқларча ўзаро ёрдами, ижодий ишлари, ташаббускорлиги, юксак техникавий ва профессионал билимдонлиги туфайли кейинги саккиз йил мобайнида биз ҳар куни минг тонна ва ундан ҳам кўпроқ кўмир қазиб чиқараяпмиз. Кузнецк кўмир ҳавзасида ҳозир шундай бригадалардан 95 таси ишлаб турибди. Бу бригадалардаги коммунистлар ҳамиша социалистик мусобақанинг жон-тани, ташкилотчилари ва илҳомчилари бўлиб келдилар ва ҳозир ҳам шундай бўлиб турибдилар.

Ватанимиз коммунистик цивилизация чўққиларига кўтарилишнинг янги босқичига қадам қўйган ҳозирги пайтда КПСС XXIV съезди қарорларининг улуғ ҳаётий кучи алоҳида салобат билан намоён бўлмоқда. Совет кишилари бу қарорларни ақл-идроклари билангина эмас, қалблари билан ҳам дилга яқин жонажон иш деб қабул қилган эдилар, деди Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **П. М. Машеров.**

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг докладида коммунистик бунёдкорлик йўлида мамлакатни социал-иқтисодий, маънавий жиҳатдан ривожлантиришнинг катта миқёсдаги, жозибадор программаси баён этиб берилди. Белоруссия партия ташкилоти, меҳнаткашлари ўнинчи беш йилликда республика экономикаси ва маданиятини анча ўстириш юзасидан белгиланган кўрсаткичларни бажарибгина қолмай, анча ошириб бажариш учун ҳам зарур бўлган ҳамма ишларни қиладилар, деди ўртоқ П. М. Машеров.

РСФСР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ **М. С. Соломенцев** съезд минбарига чиқиб, бундай деди: ҳозир коммунистларнинг, совет халқининг, бутун дунёдаги тараққийпарвар кучларнинг фикри-зикри ва ҳис-туйғулари Кремлга, Улуғ Ленин партияси — Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXV съездига қаратилган.

Қардош республикаларнинг аҳил жипслашган оиласидаги Россия Федерациясининг меҳнаткашлари XXV съездни меҳнат ғайрати ва сиёсий активлик мислсиз жўш урган вазиятда кутиб олдилар, деди сўнгра у. Совет Россиясининг ишчилари, колхозчилар, зиёлилари совет халқининг ялпи ютуқларига катта ҳисса қўшдилар. Республика халқ хўжалигининг ҳамма тармоқлари муттасил юксак суръатлар билан ривожланди.

Ўртоқ М. С. Соломенцев ишонтириб айтдики, Россия Федерациясининг меҳнаткашлари ўнинчи беш йилликни янги-янги катта зафарлар билан нишонлаш, коммунизм қурилишининг партия белгилаб берган улуғвор режаларини амалга ошириш учун бутун кучларини сарф қиладилар.

Ҳамма нотиқлар КПСС Марказий Комитети, унинг Сиёсий бюросининг актив ва собитқадам фаолиятига юксак баҳо бердилар. КПСС Марказий Комитети, унинг Сиёсий бюроси ўзларининг ҳамма ишларида партия турмушининг ленинча нормаларига, коллектив раҳбарлик, бирлик ва жипслик принципларига қаттиқ риоя қилаётганликларини, ҳар бир партия ташкилотига, совет кишиларининг талаб ва эҳтиёжларига эътибор билан қараётганликларини нотиқлар уқтириб ўтишди.

Марказий Комитет, Марказий Комитетнинг Сиёсий бюроси, бутун партиямиз ишига ўртоқ Леонид Ильич Брежнев жуда катта ҳисса қўшмоқда. Партия, совет халқи атоқли сиёсий ва давлат арбоби, коммунизм ишига чексиз садоқатли бардам марксчи-ленинчи, жўшқин куч-ғайратли, одамларни жипслаштириш, уларнинг куч-ғайратларини ўртада турган вазифаларни бажаришга қаратиш маҳоратини эгаллаб олган истеъдодли ташкилотчи — Леонид Ильични юксак қадрламоқдалар.

Сўзга чиққан нотиқлар КПСС Марказий Комитетининг сиёсий йўли ва амалий фаолиятини, Ҳисобот докладида баён этилган ҳамма қоидалар ва хулосаларни тўла-тўкис, батамом маъқуллашни таклиф этдилар.

Давомли қарсаклар билан кутиб олинган Польша Бирлашган Ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Эдвард Герек** ва Вьетнам меҳнаткашлар партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Ле Зуан** съездни табриклаб нутқ сўзладилар.

Съезд ўз ишини давом эттирмоқда.

(ТАСС).

Оила даврасида суҳбатлар

Боболар удуми

ОЛИМЛАРДАН РИЗОУДДИН ИБН ФАХРИДДИН АЙТАДИ:

Юз одоби

1.—Юз кўнгилнинг юмшоқ ёки қаттиқ бўлганини кўрсатувчи кўзгудир. Шунинг учун ҳар вақт юз одобига эътибор беринг. Сўзлашган вақтингизда чет тарафга қараб сўзлашманг, кўз учи билан қараманг, қайғу-ҳасратли кишининг юзига кулиб қараманг, шод кўнгилли кишининг юзига эса, қовоғингизни солиб боқманг.

2.—Уртоқларингиз билан ўтирганингизда улар билан очиқ юзлик билан муомала қилинг, уларнинг кайфларини бузадиган даражада сўррайиб, хўмрайиб ўтирманг. Мажлис ва тўйларда бўлган вақтингизда очиқ юзли бўлинг, лекин ортиқ даражада кулманг, жиддий ҳолатингизни сақланг.

Кўз одоби

1.—Ҳар нарсани қаноат кўзи билан кўринг, ҳеч кимга ҳасад кўзи билан қараманг.

2.—Бева-бечора ва касалларга кулиб ва масхара қилиб кўз ташламанг. Ярамас, айб ишларни томоша қилиб турманг.

3.—Эшик тирқишидан, парда орасидан, дераза ва бошқа ўринлардан бошқа кишиларнинг уйларига, кишиларнинг хатларига рухсатсиз қараманг.

4.—Китоб ўқиган ва хат ёзган вақтингизда, кўзингизни бир қарич узоқроқ тутинг, кучсиз ёруғликда ва оқшом пайтларида китоб ўқиш ва хат ёзиш билан машғул бўлманг.

Тил одоби

1.—Тирноқларингизни тишларингиз билан узманг, лабларингизни тилингиз билан яламанг, сўзлаган вақтингизда оғзингиздан тупук сачратманг. Одамлар ҳузурида эснаманг, кекирманг, туфламанг. Эснаган ва йўталган вақтингизда сўзлашманг, балки дастрўмол билан оғзингизни беркитинг. Йўталган ва эснаган вақтингизда, одамлардан юзингизни четга ўгиринг. Агар йўтал ва эснамоқ давом қилаверса, одамларнинг роҳатини бузмаслик учун ташқарига чиқиб туринг.

2.—Узингиздан катта ёшда бўлган одамлар ўзаро сўзлашиб турган бўлсалар, уларнинг сўзларига аралашманг, сиздан бирон нарса сўраган вақтларида, очиқ ва мулойим товуш билан жавоб беринг, бир сўзни кўп марта қайтарманг.

3.—Бир киши сўз бошлаганда, жуда зарурат бўлмаса ташлаб кетманг, охиригача эшитинг. Сўзлаган вақтингизда қичқирманг, қизишиб кетманг, одоб, тарбия доирасида сўзланг.

4.—Ёлғон аралаштириб сўзламанг, тўғри сўзланг, ҳеч кимни ғийбат қилманг, бировнинг сўзлаган сўзини орттириб, кўпиртириб сўзламанг.

5.—Оғзингизни ёмон сўзлар сўзлашга ўргатманг. Ҳар бир эшитган сўзингизни «тўғри сўз» деб ишониб сўзламанг, текширинг, тўғри бўлса, сўзланг, сўзингизни жуда чўзиб юборманг.

6. —Уз-ўзингизни мақтаб сўзламанг, ўзингизга керак бўлмаган сўзларга аралашманг, икки киши сўзлашиб турганда, ораларига бориб қисилманг, иғво ва чақимчиликдан сақланинг. Биров сизга ишониб сирини айтган бўлса, хиёнат қилиб сирини фош қилманг.

Ш. ЗУННУН тайёрлаган.

БОЛАЛАРНИ МЕҲНАТГА ЎРГАТИНГ

Фарзандларимиз соғлом, ҳар томонлама етук бўлиб вояга етишишида шахсий гигиена, кундалик режим, овқатларнинг сервитамин бўлиши алоҳида ўрин тутади. Шу билан бирга, болалар меҳнат гигиенасига ҳам ота-оналар катта эътибор беришлари керак. Баъзи ота-оналар, ўқитувчилар борки, улар болаларнинг қўл меҳнати дарсига, ўқув-тажриба участкасида, ўқув устахоналаридаги машғулотига паст назар билан қарашади. Олиб борилган кўпгина кузатишлардан кўринадики, ҳозирги вақтда болаларнинг ҳаракатчанлиги сусайиб қираб қолмоқда.

Болаларда ҳаракатчанликнинг камайганлиги асримиз касали — гиподинамия катталардан кўра уларга кўпроқ хавф солмоқда. Бу эса одамда лоқайдлик, пассивликда, жисмоний, кейин эса ақлий иш қобилиятининг камайишида намоён бўлади. Оқибат-натижада, буларнинг ҳаммаси юрак қон-томир ва гипертония касалликларига сабаб бўлади.

Ўқувчи болаларни меҳнат мажбуриятидан озод қилиш фақат салбий оқибатларга олиб келади, уларни ялқов, маънавий ва жисмоний бўшанг қилиб қўяди. Оналардан бири бу хусусда шундай дейди:

— Ажабо, мен қизимни уй-рўзғор юмушларидан озод қилиб қўйиган бўлсам ҳам, унинг ўқиши ёмон, тез чарчаб қолади, ялқовлик қилади.

Болани жисмоний меҳнатдан узоқлаштириб қўйиш ана шундай ҳолга олиб келиши табиий. Лекин уй-рўзғор юмушлари болага оғирлик қиладиган даражада, ҳаддан ташқари кўпайиб кетса ҳам бу унга салбий таъсир этади. Бола уларнинг уддасидан чиқолмай, баъзида дарс тайёрлаш ўрнига ҳам рўзғор юмушларини бажариш билан машғул бўлади, натижада ўқиши ёмонлашади, ўз кучига ишончни йўқотиб қўйиши мумкин, доимий муваффақиятсизликлардан у эзилади. Дам олишга улгурмайди, етарлича ҳордиқ чиқаролмайди. Охири шу билан тугайдики, у кўрслик қила бошлайди, катталарнинг гапини қайтарадиган бўлиб қолади. Шуни алоҳида уқтириш керакки, топшириладиган иш боланинг ҳоли-қудратга яраша бўлиши керак. Ҳаддан ташқари кўп иш билан банд қилиш болани толиқтириб қўяди, унинг кучини ўстириш ўрнига заифлаштиради, болада ишончсизлик туғдиради.

Уй-рўзғор юмушларини ёҳуд ҳовли-жой ишларини бажаришда бола вақти-вақти билан дам олиб ишлаши, кучига, қўлига мос келадиган асбобларни ишлатиши зарур. Буни ҳисобга олмай ишланса, мускулларга зўр келиши, пайлар чўзилиб, айрим бўғинларнинг ишлаш функцияси бузилиши мумкин. Қўл меҳнати билан машғул бўлганда тана ҳолати мускулларнинг ривожига, ҳаракатларнинг бир-бирига мувофиқ бўлишига, нормал жисмоний ўсишга ёрдам бериши, айрим органлар ва умуман бутун организмнинг нормал ишлашига моне бўлмаслиги лозим. Танани нотўғри тутиш ўқувчиларнинг жисмоний ҳолатида айрим нуқсонлар юзага келишига сабаб бўлиши мумкин (Умуртқа суягининг қийшиқ ўсиши, букрилик, белда оғриқ пайдо бўлиши, кўриш қобилиятининг камайиши, тез толиқиш ва бошқалар).

Меҳнат жараёнида ўқувчиларда янги ҳаракат кўникмалари пайдо бўлади ва организм яна ҳам такомиллашади. Бошланғич синфларда ўқувчиларнинг нақш солиш, турли расмларни қирқиш-ёпиштириш, газмолга турли шакллар тикиш, юқорироқ синфларда ёғоч ва металл рандалаш, йўниш ва шу хил ишлар билан шуғулланишлари айни муддаодир. Бу ишларни ўргатишда ўқувчиларнинг ёшига хос бўлган анатомия-физиология хусусиятларини ҳисобга олиш керак

Уй-рўзғор юмушлари ҳам боланинг кун тартибида муайян ўрин эгаллаши керак. Бунда айрим ўзгаришлар бўлиши мумкин, аммо бола, одатда, ўз ишини айни белгиланган вақтда бажармоғи лозим. Бу ҳол болаларни интизомга ўргатади, уларда зарур одатларни тезроқ шакллантиради, улар қилаётган ишидан меҳнат фаолиятига кўчишини осонлаштиради. Болага жуда оғир ишларни топширмаслик лозим, чунки бу унинг соғлиғига зарар қилиши мумкин.

Болаларга мактаб формасида ёки бошқа одми кийимда иш қилишга йўл қўймаслик керак. Хоналарни йиғиштириш, ошхонадаги юмушлар ва бошқа баъзи ишларни (пойафзал, устки кийимларни тозалаш ва ҳоказо) бола уй кийимида бажарсин, буни одатга айлантира бориш лозим. Бу ишларни бажаришда бола пешбанди кийиб олгани маъқул. Чунки бу нарса болаларни озодаликка ўргатади, кўчада кийдиган кийимларига чанг юқтирмай, озода ва шинам сақлашига имкон беради.

Болаларнинг уй меҳнатини ташкил қилишда, меҳнат ва дам олиши режимининг тўғри бўлиши муҳим аҳамиятга эга. Болаларни ҳеч қачон толиқтириб қўймаслик керак. Бу ҳол бола организмининг ҳаёт фаолияти, психик фаолияти бузилишига сабаб бўлиши мумкин. Толиқиш кўпгина сабаблар орқасида содир бўлади. Энг аввало, бу меҳнатнинг хусусиятлари: жисмоний куч сарфлаш ҳажми, нерв ҳолати даражаси, меҳнат жараёнининг кўпга чўзилиб кетиши, унинг қандай хилда бўлишига боғлиқ.

Машҳур физиолог олим Н. Е. Введенский чарчаш кўпинча ишлаш орқасида эмас, балки ёмон ишлаш орқасида юз беради, деган эди. Шу фикрга асосланиб, у меҳнатни ташкил қилишнинг асосий шартини таклиф этади: 1) ҳар қандай меҳнатга аста-секин кириша бориш; 2) иш меъёри, чунки унинг ҳаддан ташқари юқори ёки паст суръати одатда ўртача суръатга қараганда кўпроқ чарчатади; 3) ишнинг бир текис, изчил ва мунтазам суратда бориши; 4) меҳнат қилиш билан дам олишни тўғри уюштириш; 5) меҳнат кўникмаларини мустаҳкамлайдиган машқларни аста-секин ва мунтазам бажариш.

Ота-оналар буларни назарда тутиб, болалар толиқишининг олдини олишнинг ҳамма чораларини кўришлари лозим. Фарзандларимизнинг уй меҳнатида гигиенанинг асосий қоидаларига риоя қилиши, уларда меҳнатга тўғри муносабатда бўлишни тарбиялашнинг зарур шарти ҳисобланади.

А. ШЕРМАТОВ,
педагогика фанлари кандидати.

Узбекистон Фанлар академиясига қарашли Усимлик моддалари кимёси институтининг коллективи дориворр препаратлар яратиш устида кенг кўламда илмий-тадқиқот ишларини олиб бормоқда.

СУРАТДА: фармакология лабораториясининг илмий ходими медицина фанлари кандидати Хафиза Аҳмадхўжаева.

М. Нуриддинов фотоси.

● Устозлар шогирдлар ҳақида

Камолот йўлида

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ижодий ташкилотларда ёшларга ғамхўрликни яхшилаш ҳақидаги қарори чиққанига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Бу муҳим қарор маданият ва санъат муассасаларида ёш талантларнинг ижодий юксалишига катта таъсир кўрсатди. Жумладан, бизнинг Ҳамза номидаги Ленин орденли ўзбек давлат академик драма театрида ҳам бу борада бир қатор тадбирлар амалга оширилди. Ҳозирги пайтда театримизда Островский номидаги театр ва рассомлик санъати институтини битириб чиққан 40 га яқин ёш истеъдод соҳиби ижод қилмоқда. Улар орасида театрнинг бош режиссёри Б. Йўлдошев, бош рассом Ю. Брим, режиссёрлардан Р. Ҳамидов, Ҳ. Қўчқоров, артистлардан Т. Мўминов, Э. Комилов, Ҳ. Нурматов, Ё. Саъдиев, П. Носиров, Г. Жамилова, Р. Аҳмедова, Г. Иброҳимбекова, Д. Иброҳимова ва бошқалар бор. Уларнинг камолотга эришишларида театрнинг етакчи санъаткорлари олиб бораётган ишлар диққатга сазовор. Деярли барча ижодкор ёшлар тажрибали устозларга бириктириб қўйилган. Театр репертуарининг анчагина қисми ёшлар ижодига мансуб. Ф. Шиллернинг «Қароқчилар», Н. Гоголнинг «Уйланиш» спектакллари фақат ёшлар иштирокида саҳналаштирилди.

Театримиздаги ёш ижодкорларнинг ҳар бири олиб бораётган изланиш ва қўлга киритган муваффақиятлар алоҳида ҳикояга арзийди. Мен фақат улардан бири — актёр Теша Мўминов ҳақида фикр юритмоқчиман.

1969 йилда Теша Мўминов Тошкент театр ва рассомлик санъати институти актёрлик факультетининг 3-курсида ўқир эди. Шу йили Ленинград шаҳрида санъат олий ўқув юртлари аро энг яхши спектакллар кўриги бўлиб ўтди. Бу кўрикда институт ўқитувчилари — Н. И. Тимофеева, Н. Алиева ва И. Исаевалар раҳбарлигида тайёрланган спектакль намойиш этилди. Асқад Мухторнинг «Туғилиш» романи асосида саҳнага қўйилган бу асарда Теша Мўминов Кимсан ролини ижро этди. Кимсан образини ишонарли талқин этгани учун у биринчи даражали диплом билан тақдирланди.

Теша Мўминов институтда ўқиб юрган пайтларидаёқ театр спектаклларидаги оммавий саҳналарда иштирок этиб, саҳна сирларини ўрганди. Театрнинг ўша вақтдаги бош режиссёри А. Гинзбург унга «Машаққатли йўл» спектаклида сўзсиз пантомимадан иборат бўлган йигит образини яратишни топширди. Бу образ бутун асар давомида бир оғиз сўз гапирмасдан, юракдаги дардларини фақат ҳаракатлар билан тушунтириши лозим эди. Бу муҳим вазифани адо этишда ёш актёрга институтнинг саҳна техникаси ўқитувчиси Арсен Исмоилов яқиндан ёрдам берди. Натижада Теша Мўминов бу синовдан муваффақиятли ўтди. Шундан кейин у Ҳамза театрига актёрликка қабул қилинди.

Актёр учун ижро этилаётган ҳар бир роль доимо синовдир. У ҳар бир образни яратиш устида изланади, янгича ифода воситалари қидиради. Теша Мўминов учун муҳим роллардан яна бири А. Дюманинг «Ажал минораси» асаридаги Аршни образи бўлди.

Ёш актёр режиссёр Б. Йўлдошев ёрдамида образ устида астойдил изланди ва унинг ҳаётий, ишонарли чиқишини таъминлади.

Теша Мўминов меҳнатсевар актёр. Ижод учун қисқа муддат бўлган 5—6 йил ичида у театрнинг ўзида 20 га яқин хилма-хил образ яратди. Улар орасида Шукруллонинг «Табассум ўғрилари»да ёш олим Ёрқин, Мустай Каримнинг «Ой тутилган тунда» асарида девона, Комил Яшиннинг «Инқилоб тонги» асарида ёш инқилобчи, ватанпарвар Ботир Тўраев, Уйғуннинг «Абу Райҳон Беруний» асарида қоплон ботир образлари бор. 1973 йилда бўлиб ўтган театр санъати республика фестивалида Теша Мўминов «Ой тутилган тунда» асаридаги девона образини яхши ижро этгани учун Ўзбекистон ССР Маданият министрлигининг дипломини олишга сазовор бўлди.

Актёрнинг яна бир муваффақиятли образи Н. Сафаров ва Ё. Худойқуловларнинг «Лукаш ботир» асари асосида тайёрланган спектаклдаги Луқмондир. Бу образни яратиш икки актёрга — Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Пўлат Саидқосимов ва Теша Мўминовларга топширилган эди. Маълумки, П. Саидқосимов анча тажрибали актёр. Теша Мўминов бу образни яратишда ундан маслаҳатлар олган бўлса ҳам, ижрони ундан кўчириб олмади. Балки ўзига хос, характерли белгилари билан ажралиб турувчи образ яратди. Агар П. Саидқосимов яратган Луқмон оғир, ҳар бир ишни ўйлаб қилувчи, зийрак ва тажрибали партизан бўлса, Теша Мўминовда у чаққон, душманга нисбатан аёвсиз, ўт юракли жангчи образидир.

Теша Мўминов театрдагина эмас, радио ва телевидение спектаклларида ҳам турли хил образлар яратмоқда. Айниқса, телеэкран орқали намойиш этилган бир қатор спектаклларда у муваффақиятли иштирок этди. Жумладан, Гётенинг «Фауст» асарида ги у яратган Мефистофель образи жуда ишонарли чиқди.

Теша Мўминов камолот йўлида дадил қадам ташламоқда. Биз ундан янада баркамол, ҳаётий образлар кутамиз.

З. МУҲАММАДЖОНОВ,
Ўзбекистон ССР халқ артисти.

● Уй бекалари, сизлар учун

ПАРДА ВА БЕЗАКЛИ ГАЗЛАМАЛАР

Парда ва дарпардалар эшик, деразаларни чиройли қилиб кўрсатади, уй ҳавосининг тез ўзгаришига йўл қўймайди, хонани қоронғилатишга имкон беради. Бунда шуни унутмаслик керакки, пардалар хонани зарур ёруғликдан маҳрум қилмаслиги лозим.

Парда ва дарпардалар деразанинг икки томонига осилиб, чапда ва ўнгда деворнинг бир қисмини беркитиб турса, дераза кенгроқ кўринади.

Деворлари бир хил рангга бўялган ёки сидирға гулқоғоз ёпиштирилган хоналардаги парда ва дарпардалар гулдор бўлиши, асосий ранги ва гулининг ранги девор рангига мос, у билан бир хил рангда, аммо бошқачароқ тусда бўлиши керак.

Агар деразага ҳам юпқа тўр парда (тюль), ҳам дарпарда осиладиган бўлса, у вақтда булардан бири, албатта гулсиз, сидирға бўлиши шарт.

Арзон мебеллар билан жиҳозланган ёруғ хоналарга гулдор чит ёки сурпдан парда ва дарпардалар осилса, уй шинам ва жозибадор қиёфа касб этади. Йўл-йўл, хол-хол гуллар босилган, геометрик нақшлар солинган, равшан рангли чит айниқса бопдир.

Юпқа ва енгил газламалардан тикилган пардалар одатда дераза токчасигача тўғри осилиб тушган бўлиши, дарпардалар эса полга етиб туриши керак.

ДАМ ОЛИШ СОАТИДА.

«ОДОБ»ЛИ БОЛА

Равшанжоннинг
ойиси,
Боратуриб
меҳмонга,
Тайинлади: —
қўлингни,
Чўзмайсан
дастурхонга!
Агар конфет
емоқчи —
Бўлсанг айтгин ўзимга.
Нимаики иш қилсанг,
Фақат қара кўзимга.
Равшанжон
меҳмонликда,
Конфетга чўзмади
қўл.
Фақат ҳар уч
минутда:
— Ойи, шоколад! —
дея,
Эслатиб турди нуқул.

Ўткир САИДОВ.

Қувноқ сатрлар

Икки киши анчадан бери бир-бири билан чиқишолмасди. Улар орасида адоват тобора авж олиб борарди. Бир куни улар тўқнаш келиб, бири иккинчисига дағдаға қила кетди:

— Улдираман сени... Мана шу муштларим билан уриб ўлдираман!

Униси бориб маҳкама бошлиғига шикоят қилди.

— Қўрқма, азизим,— деди маҳкама бошлиғи уни юпатиб. — Агар у сени ўлдирса, ўлимингдан бир соат кейин уни дорга осамиз.

— Жаноби бошлиқ. Сизга бир илтимосим бор, — деди титраб-қақшаб ҳалиги киши.

— Қандай илтимос экан?

— Илтимосим шуки, мени ўлдирмасидан бир соат олдин уни дорга оссангиз...

* * *

Бир неча ойлик қўрқув ва иккиланишдан сўнг бир жаноб ниҳоят тиш докторига боришга жазм қилди. У қўрқиб-писиб эшик қўнғироғини чалди.

— Кечирасиз, жаноб, — деди докторнинг хизматкори эшикни очиб,— доктор жаноблари бугун бўлмайдилар.

Касал чуқур тин олиб деди:

— Ростданми? Қандай яхши... Агар мумкин бўлса, яна қайси кунлари бўлмасликларини айтиб берсангиз. Мен ўша кунлари келардим.

Эсингизда бўлсин...

Инсон доим ҳаракатда бўлади, шу туфайли оёқлар кўп ишқаланади, терлаб, кирланади. Ҳар куни ишдан қайтгандан кейин оёқларни албатта иссиқ сув билан яхшилаб совунлаб ювиб, қуруқ қилиб артиш керак. Кечқурун марганцовканинг оч пушти рангдаги эритмаси билан ванна қилинса, яна ҳам яхши бўлади. Бунда оёқда ҳид қолмайди, теридаги баъзи микроблар ўлади.

Пойафзал енгил ва қулай бўлиши керак, тор пойафзал қон айланишини қийинлаштиради, оёқ панжаларининг қийшайиб ўсишига сабабчи бўлади. Баъзи аёллар мода орқасидан қувиб тор, баланд бигиз пошна пойафзал кийишади. Бу эса оёқ панжалари шаклини ўзгартиради, қон айланишини бузиб, оёқни кўп терлайдиган қилиб қўяди. Аёллар ўз соғлиқларини ўйлаб пошнаси кенг ва унча баланд бўлмаган пойафзалларни кийишлари керак.

Оёқни совунлаб ювиб, қуруқ қилиб артгандан сўнг формалин, солицил кислота, барот кислота ёки спирт суртиш йўли билан оёқ терлашига даво қилиш мумкин. Агар оёқ жуда қаттиқ терласа, 2 процентли йод настойкаси, «Формидрон» суртиш мумкин. Шунингдек, терлаган оёққа «Гигиена» деган сувдан, Теймуров пастаси, мойли ачиган ўпа қўйиш ёки «Гальманин» порошогидан сепиш мумкин.

Оёғи терлайдиган кишилар таги резинка ёки капрон пойафзал киймасликлари керак.

Митти ҳисобдон машина

Америкадаги «Эдмунд сейентифик» фирмаси митти электрон ҳисоб машинаси ишлаб чиқара бошлади. Бундай машина қўшиш, айириш, кўпайтириш ва бўлиш, шунингдек процент чиқариш амалларини бажара олади. «Машина»нинг вазни 57 грамм. У митти аккумулятор батареяларидан энергия олиб ишлайди.

(ТАСС).

КОНВЕЙЕРДА— ЯНГИ «МОСКВИЧ»

Ленин комсомоли номли автомобиль заводида янги моделдаги «Москвич» —2138» ва «Москвич—2140» автомобиллари кўплаб ишлаб чиқарила бошланди.

— Автомобиль янада кўркамроқ бўлиб қолди, — деди заводнинг бош конструктори И. К. Чарноцкий, — кузовининг ҳамма муҳим сиртки деталлари янги шаклга кирган. Салонини безашда чиройли синтетик газлама ва сунъий чарм ишлатилди, олд ўриндиқнинг бош тиргаклари бор. Руль колонкаси телескопик қилиб ишланган. Авария вазияти юз берганида у автомат тарзда бўтирилиб, ўзига хос амортизатор ролини бажаради.

(ТАСС).

ЖАҲОН ОЙНАСИ

ТАСС МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

КПСС XXV СЪЕЗДИГА БАҒИШЛАНАДИ

ГАВАНА. Куба пойтахтидаги марказий виставка залларидан бирида «Съезддан—съездгача» фотовиставкаси очилди. Бу виставка КПССнинг XXV съездига бағишланган. Куба Компартияси Марказий Комитети билан СССР элчихонаси ташкил этган бу виставкага совет кишиларининг ҳаёти ва меҳнатини тасвирловчи жуда кўп фотосуратлар ва диапозитивлар қўйилган.

Куба Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси, Куба-Совет дўстлиги уюшмасининг раиси Сойло Маринельо экспозицияни очиш вақтида сўзлаган нутқида бундай деди: бу виставка СССРдаги социал, иқтисодий, маданий ва илмий-техникавий тараққиётнинг муваффақиятларини яққол акс эттиради. Сойло Маринельо, КПСС XXIV съездидан кейинги йилларда Совет давлати эришган муваффақиятларни алоҳида таъкидлаб ўтди ва совет халқининг фаровонлиги ўсганлигини, саноат ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ҳамда кенг истеъмол молларини ишлаб чиқариш анча кўпайганлигини, уй-жой қурилиши тез суръатлар билан олиб борилаётганлигини айтди.

Ҳамкорликни ривожлантириш йўлидан

ҚОБУЛ. Бу ерда Афғонистон— Совет аралаш транспорт-экспедиторлик акционер ширкати тузилди. Янги ширкат капиталининг 49 проценти Совет Иттифоқиники ва 51 проценти Афғонистон ташкилотлариники бўлади. Бу ширкатни тузишдан кузатилган мақсад — ҳар икки мамлакат ўртасида экспорт-импорт юкларини ташиш соҳасидаги ҳамкорликни ривожлантиришдан иборат.

Афғонистон жамоатчилиги янги ширкатнинг ташкил этилишига ижобий баҳо берди. «Қабул таймс» газетаси шу муносабат билан қуйидагиларни таъкидлаб ўтади: «Афғонистон— Совет қўшма ширкатининг вужудга келтирилиши транспортни ривожлантириш ва Афғонистон ташқи савдо ташкилотларининг фаолиятлари учун қулай шарт-шароитларни вужудга келтириш соҳасида олға қараб қўйилган қадамдир». Газета бу қадам бутун мамлакатда транспорт орқали юк ташишни кенгайтиришга ҳам ёрдам беради, деб уқдириб ўтади.

РУС «ҲАКИМЛАРИ»ГА БЕРИЛГАН ЮКСАК БАҲО

АДДИС-АБЕБА. Эфиопияда рус врачларининг шуҳрати бутун мамлакатга ёйилган. Эфиоплар уларни рус «ҳакимлари» деб айтишади. Мамлакатнинг кўпгина районларидаги деҳқонлар Совет Иттифоқидан борган мутахассислар қўлида даволаниш учун пиёда ўнлаб, баъзида юзлаб километр йўл босадилар.

Қизил Крест ва Қизил ярим ой жамиятлари союзи Эфиопияга кўчма отряд составида йўллаган совет врачларидан 5.500 дан ортиқ бемор ёрдам олди. Улар Эфиопиянинг қаттиқ қурғоқчиликдан зарарланган олис Камбата районида икки ойдан бери меҳнат қилишмоқда. Отряд ихтиёрида автомашиналар, замонавий медицина ашёлари ва дори-дармонлар бор. Совет врачлари медицина пунктида ишлашдан ташқари аҳолиси аввал ҳеч қачон медицина ёрдамини кўрмаган олис қишлоқларга сафар қилиб турадилар.

Эфиопия Қизил Крест жамиятининг бош секретари Теферра Ворк яқинда Камбатага келиб совет врачларининг фидокорона меҳнатига юксак баҳо берди. У совет медицинасининг намояндалари юксак малакали эканлигини, берган дори-дармонлари шифобахш бўлиб, юзлаб эфиопларнинг ҳаётини қутқариб қолганлигини алоҳида таъкидлади.

БЕРЛИН. Бу ерда 29 мамлакат вакилларининг иштирокида сиёсий қўшиқлар VI халқаро фестивали бўлиб ўтди.

СУРАТДА: «Фридрихштадтпаласт» концерт залининг саҳнасида жаҳоннинг турли мамлакатларидан келган ижрочилар.

АДН — ТАСС фотоси.

ТОНГГАЧА ЯШАСА...

(ҚИССАДАН ПАРЧА)

Ўша замондаги қоп-қора ва бўтана булутлар пастак осмонда заиф нур сочарди. Қор инган буталар, дарё узра энгашган қамиш тўплари, қор остидан тутам-тутам туртиб чиққан бурганлар билан қопланган қирғоқ қоронғилик сари қия чўзилиб кетганди. Дарёгача ярим километрдан кам эмасди. Бу масофани эмаклаб ўтиш керак, кейин анчагина жойда ўрмалашга тўғри келади, у ёғига нима қилишни айтиш қийин, ишқилиб, қирғоқнинг нарёғига, бу ердан мутлақо кўринмовчи ҳавфсиз ўрмонга тезроқ ўтиб олинса, бўлгани.

— Ётинглар! Менинг орқамдан марш! — буюрди паст овозда лейтенант тирсаклари билан қорга ётиб.

Пахтадай юмшоқ, узиб олувчи қалин қор масҳхалатнинг қўлқопи, енги, бели ва этик қўнжларини аёвсиз тўлдириб, ёқимсиз шилп-шилп эрир, баданга муздек тарқаларди. Тер ва совуқ қор сувидан лейтенант дам қалт-қалт титрар, дам буғ нафасини бўғиб, кўкрагини чўғдай қиздирарди. Ивановский тишларида уч бармоқли қўлқопини ечиб, ҳўл бармоқлари билан капюшон тизимчасини тортди. Шундан сўнг юзига салқин урилиб, бадани яйраб кетди. Энг асосийси, қулоқлари очилгани учун у бурганларга урилаётган шамол овозини ва орқа томондан тушунарсиз узуқ-юлуқ товушни эшита бошлади.

Улар чамаси ярим километрча ўрмалаб боришган бўлишса керак, кул ранг қоронғиликда деярли қорли сайхонлик билан қўшилишиб кетган зимистон осмоннинг четига туташ, орқа томондаги қарағайзор дўнглик базўр кўзга чалинар эди, яхшиямки, ўн нафар гавда қолдирган из, ҳам, жангчиларнинг ўзлари ҳам кўринмасди. Аммо Ивановский нақ ҳозир мушаклар учса, қордаги улар қолдирган из-у, ўзлари ҳам кафтдай кўриниб қолишларини биларди.

Лекин ҳозирча атроф қоронғи ва осойишта. Ўрмон ортидаги оғир жанг гумбири элас-элас қулоққа чалинарди. Ўша жойдаги осмон узра кечқурунданоқ олис отишманинг акси — қип-қизил кенг шуълалар ёйилиб, Ивановский тирсак тираган ер туб-тубидан аста титраб қўярди. Шунингдек, у ерда гоҳо осмон сари сариқ мушаклар отилиб, чиқиб, шу заҳотиёқ ёруғлик ва зулмат бўтанаси орасида сўниб қоларди.

Бу қирғоқдан мумкин қадар тезроқ ўтиш керак эди. Улар ҳали олдинги маррадан ҳам ўтишмаган, олдинда дарё ёқалаб юришдек энг хавфли йўл турарди. Аммо бунингсиз ҳам жангчилар сезиларли даражада тарқоқлана бошлашди. Ивановский бирдан изма-из ўрмалаётган Лукашовнинг шарпаси эшитилмай қўйганини сезиб қолди. У, гарчи ҳозир бир дақиқа ҳам тўхташ мумкин эмаслигини билса-да, орқасига қарарқан, нафас ростлаганча кута бошлади. Аммо, чамаси, чарчоқ эҳтиёткорлигига таъсир қилди шекилли, нарироқда энди иккинчи марта милтиқ чанғига урилганига

[Боши газетанинг 44-сонида].

ўхшаш суст шарпа эшитилганди, лейтенант асаби таранглашиб, бор вужуди билан қорли ним қоронғиликка ғазабнок тикилди. Ландавурлар экан-ку, булар! Лейтенантнинг ҳозир жангчиларни бўралаб сўккиси келди-ю, ҳозир имкон бўлмагани учун боплаб танбеҳ беролмай, шундай дейиш билангина чекланди, холос. Ростда ахир, чанғини чап қўлда, милтиқни ўнг қўлда ушлаш керак, деб неча марта уқтирувди, ана энди эса кимгадир милтиғу, чанғини қўшиб ушлаш зарурати туғилиб, тиқир-тиқир қилаётгани-чи...

Орқадаги қоронғиликда икки букилган гавда қимирлаб харс-хурс қилганча ўрмалаб келди-да нақ лейтенант оёқлари остида таққа тўхтади. Ундан сўнг яна кимнингдир гавдаси қимирлади, қолганларини эса қоронғилик ва қор ҳалақит бергани учун кўриш имкони бўлмади. Ивановский хорғин шивирлаб сўради:

— Ўрмалашяптими?

— Ўрмалашяпти, командир, — шивирлаб жавоб қайтарди сержант ҳам.

— Айтиб қўй, илдамроқ бўлишсин!

Пастликда қор янаям қалинлашиб, разведкачилар кифтлари баравар ботиб қолишарди. Болдирга муздек кўкат ёпишишига қараганда, ботқоқлик бошланган бўлса керак. Ивановский харитага қарамас, бу ер унга маълум бўлгани учун одатдагидай йўналишни жиддий рельеф ўзгаришига қараб белгиларди. Бу ерда доимо пастликни назардан қочирмаслик, у орқали дарё ёқасидаги бутазор ёнига ўтиб, кейин ана шу бутазор остидан ўрмалаш керак эди. Ҳали ўрмалаб ўтиладиган жойгача узоқ бўлиб, йўл қаттиқ чарчатиши ҳам мумкин. Аммо ишқилиб, немисларга, уларнинг бирорта махфий пистирмаларига дуч келиб қолинмаса бўлгани. Дуч келиб қолган тақдирда сездирмасдан ўтиб бўлмайди ва бутун мўлжалланган мақсад бошидаёқ чиппакка чиқиши мумкин.

Лекин Ивановский миясидан бундай шум фикрни чиқариб ташлаб узил-кесил қоронғилашган зулмат орасидан олдинга тикилди. Бутазор яқин қолганга ўхшар, унинг ортида қор босган дарё кўринарди. Ҳозирги жой, лейтенант буни харитадан биларди, нақ бетараф ернинг ўртасига жойлашган бўлиб, наридаги тепаликдан немислар туриб қолишган ва миналар абжақ қилиб ташлаган чоққина қишлоқча бошланарди. Тўғри, немисларнинг дастлабки, окопи янаям яқин, дарёдан атиги юз метрча масофада эди. Ўша ерда гуруҳ ўзан

бўйлаб бурилиши ва ҳозирги окоп ҳамда четроқдаги худди тўнкариб қўйилган қошиққа ўхшаш тепаликка жойлашган иккинчи бир окоп оралиқларидан бутазор сари ўтиб олишга ҳаракат қилиб кўриши керак эди.

Бу орада қор қалинлашдигина эмас, балки бутунлай юмшаб, жангчилар қўли остида ёзги ўрилмай қолган кўкатлар қисирлай бошлади. Улар ботқоқликдан ўрмалаб кетишди. Ивановский тиззаси билан беҳосдан ҳали музламаган йўсин илдизини босиб синдирганди, қор устига шалоп-шулуп сув отилиб чиқди. Лейтенант эҳтиётсиз ҳаракатим билан душманни сергаклантириб қўймиммми, деб бир пахза тўхтаб, атрофга қулоқ солди. Аммо бу жойда бутазор бошланат, ярим қулоч наридаги қор остидан ўтиб бўлмас девор янглиқ ольха бутоқлари, қизил новдалар чиқиб турарди. Ивановский тарқоқ гуруҳи жамлашиб пана жойга ўтиши учун бутазор тагида яна пича ичкарироққа ўрмалади. Бутазор уларни қишлоқдан бемалол пана қилар, бу ерда энди мушаклар ҳам қўрқитолмасди. Тўғри, олдинда яна очиқ ва хавфли, қошиқсимон тепаликнинг нариги томони турар, лекин бу тепалик ҳар қалай хиёл нарироқда эди. У ердан немислар разведкачиларни, ҳатто мушаклар ёруғида ҳам кўришолмасди.

Лейтенант орқа томон қандайлиги, энг сўнгдаги жангчилар кўпам судралиб қолишмаганмикин, дея нуқул ўрнидан туриб, ўша ёққа қарагиси келарди. Ҳозир ҳаммани бир ерга жамлаш жуда муҳим, бундай вазиятда тарқоқлик яхшиликка олиб бормайди. Тўғри, бирор ҳодиса рўй берса, орқада юрадиган одам бор: энг кейинги бўлиб, умуман олганда ақллидай кўрингувчи, лейтенантнинг ўзидан ёши бир ярим баравар катта Дюбин ўрмалаб келарди. Аммо Дюбин запасдан, феъли ёмон эмас-ку, лекин ҳақиқий фронтчига хос омилкорлик кўрсата олармикин? Ивановскийнинг ўзи тажрибали командир, июнь кунларидан бошлабоқ уруш қийинчиликларини бошидан кечирган бўлиб, запасдагиларга пича ишонмас, у ишончлироқ ва пухтароқ бўлиши учун одатда ундайларга юкланган вазифанинг бир қисмини ўз зиммасига олишга ҳаракат қиларди. Унинг ўтишини кечиктириш таклифи киритган сержант билан бўлиб ўтган бугунги қисқа тўқнашуви ҳар иккалаларида ёмон таассурот қолдирди. Лейтенант ким билан бўлсин, ҳукмронлик борасида шерикчилик қилишни ёқтирмасди. Айниқса, у

ўзи, ўз ақли ва қатъиятига ишонган бугунгидай ишда ҳеч кимни тан олмасди. Ҳозирча тўқнашув бахайр тугади, омад келиб, бу ёғи ҳам бахайр бўлса, бирор сафар, вақти билан, Дюбинга эслатиб қўяди...

Орқадаги юмшоқ қор бағридан Лукашовнинг шивирлагани эшитилди:

— Энди қаёққа, ўртоқ лейтенант?

— Секинроқ! Ортдагилар қалай?

— Ўрмалашяпти. Фақат анави Шелюдяк етишиб келолмаяпти....

Тағин Шелюдяк! У батальондаёқ бесаранжомлиги билан лейтенантнинг ғашини келтирган, аммо ошиқич тайёргарлик югур-югурида хаёлдан кўтарилиб кетганди. Ивановский уни соғлом, эплаб кетади, деб ўйловди. Бунинг устига гуруҳга сапёр зарурлиги учун иложсиз дуч келган одам— мана шу ёши катта, бесаранжом амакини олишга тўғри келувди. Аммо уруш одамдан жисмоний кучдан ташқари уддабуронлик, машқ кўрган бўлишни ҳам талаб қилади. Бу кўп марта тажрибада синалган. Қисқаси, улар вақт зиқ бўлгани учун машқ ўтказишолмади. Разведка ва алоҳида бўлим бошлиқлари кун бўйи рўйхатни қайта кўриб тартибга солиш, одам саралаш билан банд бўлишди, ниҳоят гуруҳ таркиб топганда машқ ўтказишни хаёлга ҳам келтириб бўлмади.

Ивановский чанғини қолдираркан, Лукашовни четлаб ўтиб, у ҳосил қилган издан орқага ўрмалаб кетди. Дарҳақиқат, Шелюдяк сержантдан қолиб кетиб, хорғин қиёфада қийнала-қийнала судралганча ортидаги бошқаларга ҳам ҳалақит берарди. Лейтенант унга яқинлашиб ғазабли шивирлади:

— Нима гап?

— Жин урсин, терлаб кетдим! Қачон чанғида юра бошлаймиз ўзи?

— Имилламанг! Тезроқ!— шоширди лейтенант жангчини.

Масхалати остида портлатувчи моддали оғир буюм қопчаси боғлаб олган Шелюдяк қуймичини чайқата-чайқата ўрмалаб сержант томон ошиқди. Унинг ортидан бошқалар ҳам ўрмалай бошлашди. Лейтенант ёнидан Ҳакимов, Заяц, Судлик ва капюшонини юзига паст тушириб олгани учун юзини кўролмаган яна кимнидир олдига ўтказиб юборди-да, старшина Дюбинни кутиб турди.

— Нима бўлди?— сўради старшина, лейтенантнинг ёнида кўп тўхтамай. Ивановский жавоб қайтармади. Нима деб ҳам жавоб қайтариб бўларди, наҳотки ортда келувчи қилиб тайинлаган старшина гуруҳ тарқоқлангани ва ўзининг ҳам маълум алоқаси бор зарур тартиб қоидаси бузилганини кўрмаётган бўлса.

— Ортда ким тиқирлатди?

— Тиқирлатди? Эшитмадим.

Ҳа, турган гап у эшитмаган. Ивановский гапни чўзиб ўтирмай, жимгина атрофга қулоқ сола бошлади. Аммо яқин теварак осойишта бўлиб, қарағайли дўнгликда бизникилар сергак сукут сақлашар, олдиндаги немислар ҳам тиқ этишмасди. Қорга беланган оқ халатли ўн нафар гавда ўзлари қазиган чуқурда бир текис дўппайиб-д ў п п а й и б ётарди.

— Яхшилаб қулоқ солиш керак, — шивирлаб қўйди Ивановский. — Ҳозир ўтамиз. Тиқ этган овоз бўлмасин!

Старшина ҳеч нарса демади. Шундан сўнг лейтенант қорда жангчиларни четлаб ўтганча илдам олға ўрмалаб кетди. У жангчиларнинг юзини кўрмаса ҳам уларнинг капюшон остидаги сергак, умид ва ташвиш тўла нигоҳларини яққол ҳис этарди. Ҳамма жим. Ивановский гуноҳкорона пиш-пиш қилганча чуқурда узала тушган Шелюдякни четлаб ўтгач, амирона талаб қилди:

— Бор куч билан! Бор куч билан, Шелюдяк! Тушундингми?

Лейтенант жамоат жам ер бағирлаб ётган колоннанинг олд томонига ўтгач, бутазор четидаги энг чуқур қордан яна ўрмалай бошлади. У қор устида бир қўли билан чанғи, иккинчисида автомат судраб борарди. Автомат дискалари солинган сумка белидан қорнига тушиб кетавергани учун у дам-бадам сумкани орқасига ташлаб қўярди. Ивановский қорда қандайдир шох-шабба уюмига тегиб кетганди, тун сукунатида қаттиқ қисирлаган овоз эшитилди. Нимагадир илашиб қолган масхалат йиртилиб кетди. Чанғи қорга тиқилиб қолганди. Лейтенант ичида сўкиниб бир дақиқача овора бўлгач, ўзини бутазордан пича нарироққа олди. Қаердадир яқингинада дарёга қуюлувчи ирмоқ учраши керак. Ўша ирмоқдан бошланувчи маълум масофа немислар чизиғи орасидаги энг қалтиси.

Аммо лейтенант ирмоққа етмаёқ яқингина олд томонда ҳавога патир-путир кўтарилиб вишиллаганча нур сочган ёркин ўтли камалак осмон четида из қолдириб ўтди. Қор билан олишишга берилиб кетган Ивановский аввалига бунинг мушак эканлигини тушунмади. Мушак уларга етай-етай деганда осмон узра кўз қамаштирувчи аланга янглиқ, савлат тўкиб ёйилди-ю, сутдай ёришган қорли бутазор текислик лейтенантнинг кўзига ҳаракатсиз, карахт бўлиб қолгандай туюлди. Кейин нимадир чайқалиб, титрагач сонсиз қўланкалар ўқдай четга интилди. Бутазор ортидаги қорга тушган мушак яна бир неча лахза совуқ ёлқинланиб турди-ю, охири сўниб қолди.

Деярли нафас олмай, ётган жойида тош қотган Ивановский ҳаво етишмай қийналар, юзининг ёнгинасида шамол қор тўзитарди. Лейтенант ўқ овозлари, бақир-чақир эшитилиши ва навбатдаги мушак отилишини кутганди, аммо зимистон тун қўйни аввалгидай дилтанг, машъум сукутга чўмди.

Василь БИКОВ.
СССР Давлат мукофоти лауреати.

Ҳ. ЭРГАШЕВ.
таржимаси.

● Фан ва техника янгилиги

Денгизга чучук сув

Япон олимлари денгиз сувидан ичимлик сув олиш методини ишлаб чиқдилар. «Кўп босқичли дистилляция» йўли билан саноат миқёсида олинувчи сув турмушда ва техникада бемалол ишлатилса бўлади.

Геотермик электростанция

Японияда 10 минг киловатт қувватга эга бўлган геотермик электростанция ишга туширилди. Станция 300 метр ер остидан кудуқлар ёрдамида олиб чиқилувчи иссиқ буғ ёрдамида ишлайди.

«КЭЛП»—янги композицион материал

Япониялик мутахассислар полиэтилен гипснинг қўшилишидан «КЭЛП» деб аталган янги композицион материал яратдилар. У жуда пишиқ, иссиқлик ва овозни изоляция қилади, кам электрланади, тўғридан-тўғри бўялиши мумкин. Ундан бино деворлари, пол панеллари, ўрам қоғозлари, контейнерларни изоляцияловчи материал, қопламалар сифатида ва бошқа мақсадларда фойдаланиш мумкин. Айниқса, «КЭЛП»дан йўлларни қоплашда фойдаланилганда мақсадга мувофиқ бўлади. Бунда йўллар яхламайдиган бўлиб қолади.

СПОРТ

«БИНОКОР» ПЕШҚАДАМ

Мамлакат биринчилиги учун «А» класси иккинчи лигаси шарқий зонасида иштирок этаётган командалар ўртасида Тошкентнинг «Бинокор» командаси хоккейчилари пешқадамлик қилишмоқда. Бир неча йилдан бери турнир жадвалида кучлилар сафидан ўрин олиб келаётган хоккейчиларимиз бу йилги мавсумни ҳам яхши бошлашди. Ҳозирга қадар ўтказилган 42 ўйиндан 62 та очко тўпланди. Биринчи группага йўлланма олишни ўз олдига мақсад қилиб қўйган командамиз ўйинчилари ҳар бир учрашувни ҳамжиҳатлик билан ўтказишмоқда.

«Бинокор» навбатдаги турда ўз майдонида Прокопьевскнинг «Шахтёр» командасини қабул қилди. Бутун учрашув давомида устунлик қилган майдон эгалари 12:3 ҳисобида ғолиб чиқдилар. Такрорий матч ниҳоятда кескин ўтди. Бу сафар меҳмонлар майдон бўйлаб ҳужумга ўтдилар ва 5:4 ҳисобида ғалаба қозондилар.

Бугун бинокорчилар навбатдаги тур ўйинларини ўтказадилар.

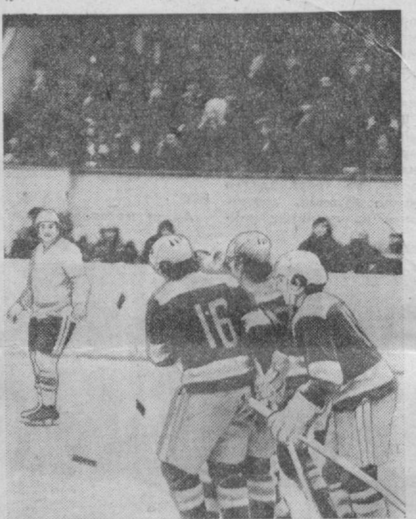

СУРАТЛАРДА: командамиз ўйинчилари ҳужумда; рақиб дарвозаси олдида хавфли вазият.

В. Белоплотов фотолари.

Реклама ва эълонлар

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 27|II да **Уйланиш**, 28|II да **Алжонларим**, 29|II да **Мен Чилига ишонаман.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 26|II да **Кўнгли ёш қариялар**, 27|II да **Қонли тўй**, 28|II да **Ужарлар**, 29|II да **Қўлга тушмаган ўғрими.**

КИНО

26 ФЕВРАЛДА

Мақсад сари — САНЪАТ САРОЙИ, «ВОСТОК», «НУКУС» (кечқурун), «ЧАЙКА» (18.45, 21.45), «МОСКВА» (18.30, 20.45).

Полиция комиссари қоралайди — «ҚОЗОҒИСТОН», НАВОИЙ номли (кечқурун), «ДРУЖБА» (19.00, 21.00), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (18.00, 20.00), «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда).

Еру осмон ўртасида — «ҚОЗОҒИСТОН» (20.00), «ДРУЖБА» (18.00).

Биринчи қалдирғоч — «ДРУЖБА» (20.00).

РЕСПУБЛИКА «МОДАЛАР УЙИ»ДА
(Сапёрная кўчаси, 25-уй).
28 ФЕВРАЛДА
«БАҲОР-ЁЗ-МАВСУМИНИНГ ОЧИЛИШИ»
1977 ЙИЛГИ КИЙИМЛАР МОДЕЛЛАРИНИ КОЛЛЕКЦИЯСИ НАМОЙИШ ҚИЛИНАДИ.
Моделлар коллекцияси ҳар шанба куни 16.00 ва 18.00 да намойиш қилинади.

ЎРТА ОСИЁ ЛОЙИҲА-МОНТАЖ ИШЛАРИ БОШҚАРМАСИ
ягона системадаги электрон машиналарида ишлаш учун
ПРОГРАММИСТЛАР ТАЙЁРЛАЙДИГАН КЕЧКИ КУРСЛАРГА
ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ
КУРСЛАРГА: математика, иқтисод, кибернетика, электроника, радиотехника мутахассисликлари бўйича олий ва ўрта махсус маълумотли 30 гача бўлганлар қабул қилинади.
ЎҚИШНИ ТУГАТГАНЛАР ДОИМИЙ ИШ БИЛАН ТАЪМИНЛАНАДИЛАР ВА УЛАРГА 1 КАТЕГОРИЯ БЎЙИЧА МЕҲНАТ ҲАҚИ ТЎЛАНАДИ.
МАШҒУЛОТЛАР — 15 МАРТДА БОШЛАНАДИ.
Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, «Чилонзор» массиви, Қирққиз кўчаси, 21-уй. Телефон: 77—77—40.

«СРЕДАЗТРАНССТРОЙ» ТРЕСТИНИНГ
ЎҚУВ ПУНКТИ
СУВОҚЧИЛАР, БЎЁҚЧИЛАР, ҒИШТ ТЕРУВЧИЛАР, ДУРАДГОРЛАР, ТЕМИР ЙЎЛ МОНТЕРЛАРИНИ ТАЙЁРЛАЙДИГАН
6 ОЙЛИК КУРСЛАРГА
ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ
КУРСЛАРГА 16 ЁШДАН КАТТА БЎЛГАН ЙИГИТ-ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.
Курсларни битирганлар трестнинг қурилиш ташкилотларига ишга юбориладилар.
ЎҚУВЧИЛАРГА ҲАР ОЙДА 76 СЎМДАН СТИПЕНДИЯ БЕРИЛАДИ.
Отпуска вақтида 2 киши учун бепул темир йўл билети берилади.
БОШҚА ТЎЛИҚ МАЪЛУМОТЛАРНИ ЎҚУВ ПУНКТИДАН ОЛИШИНГИЗ МУМКИН.
Курсларга қабул қилиш ҳар ойда ўтказилади.
Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Манжара кўчаси, 175-уй, 3-корпус (55-автобус, 12-трамвайнинг «2-Сарикульская» кўчаси, бекати)., Телефонлар: 91—29—57, 91—39—87.

ГРАЖДАНЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!
АКАДЕМИК Р. Р. ШРЕДЕР НОМЛИ, ЛЕНИН ОРДЕНЛИ БОҒДОРЧИЛИК, УЗУМЧИЛИК ВА ВИНОЧИЛИК ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИНИНГ
ТОШКЕНТ МЕВАЛИ ДАРАХТЛАР КЎЧАТЧИЛИГИ СОВХОЗИ
МЕВАЛИ ДАРАХТ ЛИГУСТРУМ (жонли девор тўсиғи), ГУЛ ВА ПИСАРДИЯ МАНЗАРАЛИ ОЛХЎРИ КЎЧАТЛАРИНИ НАҚД ПУЛГА ВА РАСЧЕТ ҲИСОБИ БИЛАН ЧЕКЛАНМАГАН МИҚДОРДА
СОТАДИ
Давлат банкасининг Орджоникидзе район бўлимидаги бизнинг расчёт ҳисобимиз 38113 тартиб номеридан иборат.
Қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент области, Орджоникидзе райони,. Свободное посёлка совети, Мир кўчаси, 62-уй, (20-автобуснинг «8-автопарк» бекати).

ТЕЛЕВИЗОР ЭКРАНИДА

26 ФЕВРАЛЬ — ПАЙШАНБА

Биринчи программа. Москва кўрсатади. 18.15 «Горнчилар, қаердасиз!». 19.00 КПСС XXV съезди кундалиги. 19.30 П. И. Чайковский. Фортепьяно ва оркестр учун ёзилган биринчи концерт. 20.05 КПСС XXV съездининг делегатлари билан учрашув. 20.30 РСФСР халқ артисти В. Атлантов куйлайди. 20.45 «Парвоз кечиктирилади». Телевизион бадиий фильм. 22.00 «Вақт» информацион программаси. КПСС XXV съездида. 23.00 Хоккей бўйича СССР чемпионати. МАСК — «Спартак». В. И. Ленин номли Марказий стадион Спорт саройидан олиб кўрсатилади. 00.45 Янгиликлар.

Иккинчи программа. Тошкент кўрсатади. Рус тилида: 18.05 «Очил дастурхон ҳақида эртак». Болалар учун қўғирчоқ фильм. 18.45 «Ахборот» информацион программаси. **Ўзбек тилида:** 19.00 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Ўзбекистон комсомоли — жонажон партия съездига». 19.30 «Ўзбекистон чорвадори». 20.00 «Бунёдкор» программаси. 21.00 «Ахборот» информацион программаси. 21.20 «Музикали учрашувлар». Кўрсатувда Ўзбекистон телевидение ва радиосининг камер оркестри иштирок этади (рус.). 22.00 **Москва.** «Вақт» информацион программаси. «КПСС XXV съездида. 23.00 «Ленин ва Ўзбекистон. 1940—1950 йиллар». Телевизион ҳужжатли фильм. 23.50 Кўрсатувлар программаси.

Учинчи программа. Тошкент кўрсатади. 18.55 Кўрсатувлар программаси. 19.00 Шифокор экрани. 19.30 «Тошкент» телепрограммаси. «Янги марралар» (рус.). 20.00 Тошкент янгиликлари. 20.15 «Надежда» Телевизион ҳужжатли фильм (рус.). 20.25 «Нариги томондагилар тингланглар». Бадиий фильм (ўзб.).

27 ФЕВРАЛЬ — ЖУМА

Биринчи программа. Москва кўрсатади. 10.00 Янгиликлар. 10.10 Эрталабки гимнастика машғулотлари. 10.30 «Қувноқ концерт». Болалар бадиий ҳаваскорлик коллективларининг чиқиши. 11.00 Ҳужжатли фильмлар программаси. 11.50 «Менинг ишим». Телевизион бадиий фильм. 2-серия. 13.00 КПСС XXV съездида. 15.25 «Давр». ишлар, одамлар». Ҳужжатли фильм. 15.55 «Маяковский — ёшларга». 16.25 «Сўз — олимларга». 16.40 Адабий асарларни экранлаштириш. «Кўнгиллилар». Бадиий фильм. 18.15 «Бир киши ҳамма учун, ҳамма бир киши учун». Ленинграддан олиб кўрсатилади. 19.00 КПСС XXV съезди кундалиги. 19.30 Красноярск Давлат Сибирь рақс ансамблининг концерти. 20.20 «Чин қалбдан». Москва қурувчилари билан учрашув. 22.00 «Вақт» информацион программаси. КПСС XXV съездида. 23.00 Марказий телевидение ва Бутуниттифоқ радиоси музикали коллективларининг концерти. 00.30 Янгиликлар.

Иккинчи программа. Тошкент кўрсатади. 17.00 Кўрсатувлар программаси. 17.05 Сиртдан ўқиётган студентлар учун. Химия (ўзб.). 18.05 Болалар учун мультфильм. **Рус тилида:** 18.15 «Партия планлари — халқ планлари». «Прогресс» программаси. 18.45 «Ахборот» информацион программаси. **Ўзбек тилида:** 19.00 «Иқбол» программаси. «Эркин ҳаёт» тележурнали. 20.00 Ҳ. Ғулом. М. Левиев. «Тошболта ошиқ». Муқимий номли Ўзбек давлат музикали театрининг спектакли. 21.00 «Ахборот» информацион программаси. 21.20 Ҳ. Ғулом, М. Левиев. «Тошболта ошиқ» спектаклининг давоми. 22.00 **Москва.** «Вақт» информацион программаси. КПСС XXV съездида. 23.00 «Ленин ва Ўзбекистон 1950—1970 йиллар». Телевизион ҳужжатли фильм. 23.50 Кўрсатувлар программаси.

Учинчи программа. Тошкент кўрсатади. 18.55 Кўрсатувлар программаси. 19.00 «Қизиқарли математика» (ўзб.). **Рус тилида:** 19.35 «Тошкент» телепрограммаси. «Тошкент ва тошкентликлар». 20.00 Тошкент янгиликлари. 20.15 «Ҳамза». Бадиий фильм.

БИЛАСИЗМИ?

Поллулон нима?

Кимёгарлар крахмалдан поллулон деб аталадиган сунъий материал кашф қилдилар. Бу порошокка сув қўшиб, юпқа шаффоф плёнка ёки тола олиш мумкин. Поллулондан тайёрланган киноплёнка кислород ўтказмайди. Поллулон турли хил упаковкалар тайёрлаш учун жуда қулай.

Ҳозир жаҳонда фойдаланилган идишларни, айниқса шаҳарларда қаерга жойлаштириш масаласи муаммо бўлиб турибди. Бу жиҳатдан ҳам поллулон жуда қулай. Чунки у сувда осон эрийди.

Пластмасса идишлар

Мутахассислар кундузи ёруғлик таъсирида сут таркибидаги витаминларнинг жуда тез парчаланишини исботлаганлар. Шундай экан, сутни қора рангли пакетларда сотиш маъқул бўлмасмикан? Финляндияда икки қават пластмасса пленкадан тайёрланган сут идишлари ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Идишнинг ички қавати қора рангли, ташқи қавати оқ рангли пленкадан ишланган бўлиб, унинг ҳеч қандай ҳиди йўқ. Ультрабинафша нурларни ўтказмайди. Бундай идишлар мева шарбати ва витаминлаштирилган сабзавот сувлари учун ҳам жуда қўл келяпти.

ЧЎНТАККА СИҒАДИ...

Комсомольск-Амурдаги электротехника заводи янги ихчам аккумуляторлар ишлаб чиқарди. Улар илгари чиқарилган моделдан бир ярим баравар енгил бўлиб, чўнтакка бемалол сиғади ва шу билан бирга кўпга чидайди.

Бу аккумуляторларни мотоциклга, моточенага, мотоқайиққа ҳам ўрнатавериш мумкин. Сайёҳлар, овчилар, балиқчилар шундай транспорт турларидан айниқса кўп фойдаланадилар. Янги аккумуляторнинг яна бир фазилати бор: махсус розеткаси уни чироқ манбаи сифатида тез мослашга имкон беради.

Шу ихчам «электр станцияларни» узоқ шарқликлардан бошқа кишилар ҳам харид этишлари мумкин бўлади. Корхонага мамлакатнинг турли жойларидан 300 тага яқин буюртма келди.

В ВАСИЛЬЕВ,
ТАСС мухбири.
Комсомольск-Амур.

● Ҳар тўғрида

МАГНИТОПЛАН ПОЕЗДИ

Мутахассислар яқин келажакда асосий транспорт воситаларидан бири бўлиб қоладиган, магнит-ёстик ёрдамида ҳаракатга келувчи поездни ана шундай деб аташмоқда. Соатига 500 километргача тезликда юра олиши бу поезднинг асосий афзаллигидир. Ҳозир саккиз минг от қувватига эга бўлган бундай поездлардан бири Америка Қўшма Штатларининг Калифорния штатида синовдан ўтказиляпти.

ЭГИЛУВЧАН БЕТОН

Инженерлар одатда бетон конструкцияларини максимал даражада мустаҳкам ва қаттиқ бўлишига ҳаракат қилишади. Шундай экан, эгилувчан бетон нима учун керак бўлади? Чунки бундай хусусиятга эга бўлган қурилиш материалини, айниқса объектларнинг қабариқ жойларини қуришда қўл келиши ҳеч кимга сир эмас. Яқинда Англияда яратилган бундай бетоннинг асосий таркибини цемент, оҳак ва ойна пахтаси ташкил этади.

КИЧКИНТОЙЛАР ДАСТЁРИ

Франциянинг «Новус» фирмаси мутахассислари «Сова» деб номланган электрон мини-калькуляторни ишлаб чиқардилар. Француз мутахассисларининг бу янги ихтироси арифметиканинг дастлабки қоидалари асосида иш кўрувчи кичкинтойларнинг юмушларини енгиллаштиришга мўлжалланган. Ўқувчи рақамларнинг қўшиш амалини бажариб, унинг тўғри ёки нотўғрилигини бу аппаратда текшириб кўриши мумкин. Бунинг учун унинг тугмачасини бармоғи билан босса бас. Агар қўшиш амали тўғри бажарилган бўлса, ундаги яшил чироқ ёнади. Қизил чироғи милтилласа, нотўғри бажарилганлигини кўрсатади.

Янгиланган «Саратов»

Саратов электроагрегат машинасозлик заводида «КШ—140» моделдаги уй холодильниги ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. У машҳур «Саратов» холодильнигининг янги моделидир. Холодильник ихчам ва кўркам қилиб безатилган. Аппаратнинг габарити қарийб ўзгаргани йўқ, лекин музлатиш камерасининг сиғими икки баравардан зиёд катталашди, совутиш камераси эса 40 литрга етди.

Ватанимизда шу ҳажмда ясаладиган холодильниклар орасида у энг енгилдир. Завод коллективи КПСС XXV съездини муносиб кутиб олиш учун мусобақага қўшилиб, 24 февралгача янги намунада мингта холодильник ишлаб чиқариш мажбуриятини олди.

(ТАСС).

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 4 бет.
26 ФЕВРАЛЬ, 1976 й.

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» («ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ») — орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000; ТОШКЕНТ, ГСП, «ПРАВДА ВОСТОКА» КУЧАСИ, 26-УЙ.

ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор — 33.02.49 дан 33.02.58 гача. Эълонлар бўлими — 33.81.42.

Р — 02234. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри «Правда Востока» кўчаси, 26. ИНДЕКС 64579. Нашр В—3024.